

Insats Fenix

*En utvärdering av polisens
särskilda satsning i Järvaområdet*

Insats Fenix

En utvärdering av polisens
särskilda satsning i Järvaområdet

Rapport 2016:24

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

ISSN 1100-6676
ISBN 978-91-87335-79-2
URN:NBN:SE:BRA-684

© Brottsförebyggande rådet 2016
Författare: Fredrik Marklund
Produktion: Ordförandet AB
Tryck: Lenanders Grafiska AB

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna rapport kan beställas hos bokhandeln eller hos Wolters Kluwer, 106 47 Stockholm
Telefon 08-598 191 90, fax 08-598 191 91, e-post kundservice@wolterskluwer.se

Förord

Under våren 2014 inledde polisen i Järvaområdet i Stockholms kommun en särskild satsning under namnet Fenix. Satsningen, som riktar sig mot områdena Rinkeby, Tensta och Husby, har som mål att lokalt minska brottsligheten och öka tryggheten hos dem som bor i områdena. Ytterligare mål för satsningen är att öka förtroendet för polisen bland invånarna i nämnda områden samt förbättra arbetsmiljön för poliserna som arbetar där. Brå har i samarbete med polisen utvärderat satsningen. Utvärderingen har som huvudsakligt syfte att följa upp om satsningen nått de mål som sattes upp för den.

Rapporten vänder sig i första hand till polisen i Stockholm och övriga inom Polismyndigheten, men kan också vara av intresse för dem som arbetar med eller söker kunskap om polisiära insatser i andra socialt utsatta områden. Rapporten har författats av Fredrik Marklund, utredare på Brå. Utredaren Lina Nilsson och forsknings- och utvecklingsrådet Stina Holmberg, bägge på Brå, har på olika sätt deltagit i projektet. Siri Åbrandt, Ava Faramarzi och Matilda Eneqvist har transkriberat intervjuer och kodat enkäter. Rapporten har vetenskapligt granskats av Amir Rostami, fil.dr i sociologi.

Brå vill rikta ett stort tack till de boende i Rinkeby, Tensta och Husby som tagit sig tid att besvara Brås enkäter. Ett stort tack riktas även till de poliser som besvarat enkäter och låtit sig intervjuas.

Stockholm i november 2016

Erik Wennerström
Generaldirektör

Daniel Vesterhav
Enhetschef

Innehåll

Sammanfattning	7
Brås bedömning	10
Inledning	14
Undersökningsperiod och frågeställningar	14
Metod och material	15
Disposition	18
Vad är Fenix?	19
Bakgrunden till Fenixinsatsen	19
Polisens satsning	27
Resultat	41
Brottsutvecklingen i Rinkeby, Tensta och Husby	41
Trygghet hos dem som besvarat Brås enkät	49
Förtroendet för polisen	51
Polisernas arbetsmiljö	55
Slutsatser och diskussion	60
Har Fenixinsatsen påverkat brottsligheten i områdena?	60
Har lagföringen av de centrala kriminella aktörerna ökat?	61
Har Fenixinsatsen påverkat allmänhetens förtroende för polisen?	62
Har Fenixinsatsen påverkat allmänhetens trygghet?	62
Har Fenixinsatsen förbättrat polisernas arbetsmiljö?	63
Brås bedömning	63

Referenser	67
Bilagor	69
Bilaga 1. Boende som besvarat Brås enkät.....	70
Bilaga 2. Enkät till boende	72
Bilaga 3. Enkät till poliserna	79
Bilaga 4. Tabeller utifrån kön.....	85
Bilaga 5. Tabeller utifrån ålder	87

Sammanfattning¹

Vad är Fenix?

Under våren 2014 inledde polisen i Järvaområdet i Stockholms kommun en särskild satsning under namnet Fenix. Satsningen riktar sig primärt mot områdena Rinkeby, Tensta och Husby. Bakgrunden till satsningen är att dessa områden lyfts fram med särskild brotts- och ordningsproblematik som har en negativ inverkan på tryggheten för de boende. En annan viktig aspekt är att polisen upplever att man har svårt att utföra sitt uppdrag i områdena. I och med satsningen har polisen inrättat en särskild utredningsgrupp och förstärkt den ordinarie närpolisverksamheten. De huvudsakliga målen med satsningen är att lokalt

- minska brottsligheten
- öka de boendes trygghet
- öka förtroendet för polisen
- förbättra polisernas arbetsmiljö.

Närpolisens del av insatsen är att ha fokus på ordningshållande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Den särskilda utredningsgruppen har som uppgift att arbeta med att utreda ärenden kopplade till strategiska personer som har en stor inverkan på brottsligheten i områdena i syfte att dessa personer ska lagföras för sin brottslighet.

Brås utvärdering av satsningen

Brås utvärdering belyser insatsen från och med april 2014 till och med maj 2016, alltså totalt drygt 2 år. Utvärderingen baseras i huvudsak på uppgifter om anmälda brott, enkäter till boende med frågor om brottslighet, trygghet och uppfattningar om polis, samt enkäter till poliser som arbetar i Järva-området. Enkätundersökningarna till de boende och till poliserna har genomförts vid två tillfällen, ett under våren 2015 och ett under våren 2016. Under våren 2016 genomfördes även intervjuer med poliser som

¹ En engelsk version av denna sammanfattning finns på Brås webbplats, www.bra.se. Klicka där på fliken Publikationer, och skriv sedan in rapportnumret i sökfältet.

arbetat inom satsningen. Målet med utvärderingen är att belysa i vilken mån de ovan nämnda målen med satsningen har uppnåtts under den studerade perioden.

Vad har polisen arbetat med?

Bilden av vilket konkret arbete som blivit utfört inom ramen för Fenixsatsningen baseras i huvudsak på intervjuerna med de inblandade poliserna. Utgångspunkten i beskrivningen är att fånga upp vilket arbete som utförts, som inte skulle ha utförts om inte satsningen ägt rum. I dessa intervjuer framkommer att det nya är att man satsat mer på utrednings- och ordningsinriktade åtgärder. Ett stort antal aktörer med koppling till lokala kriminella nätverk har blivit föremål för utredningsinsatser, och många har även lagförts för brottslighet. Betydande beslag av vapen, narkotika och värdeföremål har gjorts. Man har även arbetat med ökad närvaro kring centrumanläggningarna, till stor del för att störa den öppna handeln med narkotika. Vad gäller brottsförebyggande arbete är den mest påtagliga insatsen ett arbete med att beslagta så kallade ”målvaktsbilar”, och omkring 500 sådana bilar har tagits i beslag i områdena.

Lägenhetsinbrott och personrån har minskat

När man studerar hur de anmälda brotten utvecklats framgår att anmälningarna rörande *personrån*, *lägenhetsinbrott* och *anlagda bränder* har minskat till klart lägre nivåer än innan satsningen började. Det betyder att minskningen sannolikt är en följd av hela eller delar av satsningen. Rörande personrån och lägenhetsinbrott får denna bedömning också stöd från att andelen av dem som besvarat Brås enkät som anger att de utsatts för dessa typer av brott minskade mellan 2015 och 2016. Däremot har anmälningarna av vissa typer av ingripandebrott, som trafikbrott och framför allt försäljning av narkotika, ökat under satsningen. Dessa ökningarna visar på att polisen i högre grad har ingripit mot den typen av brottslighet, vilket som planerat också var en del i satsningen.

Ordningsproblemen upplevs fortfarande som stora

Trots att satsningen tycks ha haft en viss effekt på vissa typer av brott tyder resultaten från Brås utvärdering inte på att allmänheten upplever att ordningsläget i områdena, i form av exempelvis trafikrelaterade problem och narkotikahandel, har förbättrats. De boende som besvarade enkäten fick gradera hur stora de uppfattade att olika ordningsproblem i området var.² Det framgick då att många ansåg att ordningsproblemen var stora. Till exem-

² Frågans formulering var: Hur stora eller små problem upplever du att det är med följande i ditt område? Ange på en skala från 0–10.

pel kan nämnas buskörning med moped eller motorcykel, där de boende graderar problemet till 8,7 på en tiogradig skala, och mer än 60 procent av de svarande anger 10 som problemnivå.

Otryggheten har inte minskat

Tvärtemot intentionen med satsningen tycks otryggheten ha ökat snarare än minskat under satsningens gång. År 2016 var det 60 procent av dem som besvarade Brås enkät som uppgav att de kände sig otrygga kvällstid i det egna bostadsområdet. Det var 12 procentenheter fler än året innan, då 48 procent uppgav att de kände sig otrygga. Anledningen till att otryggheten har ökat tycks inte finnas i en ökad oro att utsättas för brott eller ett försämrat ordningsläge i områdena. En möjlighet är att mer allvarliga händelser, såsom mord eller skottlossningar, haft stor inverkan på tryggheten. En annan möjlighet skulle kunna vara att polisens ökade fokus på områdena, tvärtemot intentionen, bidragit till en ökad känsla av otrygghet. Till exempel är det många som uppmärksammat återkommande insatser med polishelikoptrar, och det är inte svårt att tänka sig att detta kan ge de boende känslan att något allvarligt inträffat i området.

Förtroendet är oförändrat

Förtroendet för polisen bland de boende i Fenixområdena som besvarat Brås enkät är betydligt lägre i jämförelse med landet i helhet. Omkring 40 procent av dem som besvarat Brås enkät anger att de har förtroende för polisen. Totalt sett kan man inte se några förändringar när det gäller förtroendet för polisen bland dem som besvarat Brås enkät. Det låga förtroendet tycks främst hänga samman med en negativ syn på polisens effektivitet. Däremot tycks många uppfatta att polisen bemöter folk respektfullt. Till exempel är det en betydligt lägre andel som anger att polisen gör ett bra arbete med att förebygga narkotikaförsäljning (ca 20 %) än som anger att polisen har ett respektfullt bemötande (ca 65 %).

Det finns en liten (och statistiskt osäker) antydning till att svarande i Husby är mer positivt inställda till polisens effektivitet vid den senare mätningen än vid den tidigare. Detta skulle eventuellt kunna ha att göra med den relativt omfattande insatsen som polisen genomförde mot den öppna narkotikahandeln i området. Totalt sett gör Brå dock bedömningen att Fenixinsatsen så här långt inte har påverkat allmänhetens förtroende för polisen.

Poliserna upplever sin arbetsmiljö som sämre

Resultaten från utvärderingen visar mycket tydligt att poliserna upplever att arbetsmiljön har försämrats i stället för förbättrats under Fenixinsatsen. Att polisens utsatthet för hot och våld ökat

under satsningen torde vara en viktig förklaring till denna upplevelse. En ytterligare förklaring kan vara att missnöjet med chefer och arbetsledning ökat under perioden. Det är inte orimligt att tänka sig att detta till stor del hänger samman med polisens omorganisation och den turbulens som har uppstått i kölvattnet av den.

Det bör dock framhållas att poliserna uttrycker ett starkt stöd för innehållet i Fenixinsatsen. Detta stöd är också oförändrat trots upplevelsen att arbetsmiljön har försämrats. Det tyder på att poliserna inte anser att det är något i själva satsningen som bidragit till den försämrade arbetsmiljön.

Brås bedömning

Utifrån målen med satsningen kan Brå alltså konstatera att man kan se positiva resultat endast när det gäller vissa typer av brott. Detta illustrerar att det inte är någon lätt uppgift för polisen att minska problemen med ordningsstörningar, otrygghet och lågt förtroende i socialt utsatta områden. Mycket talar för att det krävs ett mer långsiktigt arbete än ett par års polisinsatser för att uppnå förändringar i dessa avseenden. Polisens stora omorganisation kan också ha haft en negativ inverkan på resultaten. Med detta sagt vill dock Brå i det följande lyfta några iakttagelser som kan vara viktiga att ha i åtanke vid satsningar av detta slag. Det handlar om

- otydliga prioriteringar
- samsyn
- koordinering och ledning
- samverkan med andra aktörer
- information till allmänheten.

Bristande samordning i satsningen

De mål som sattes upp för Fenix är centrala och lätta att förstå för medarbetare och boende. Den kartläggning av problemen i området som Kriminalunderrättelsetjänsten gjorde före satsningen gav också ett underlag genom att peka ut viktiga problemområden. Kriminalunderrättelsetjänsten förutsatte dock att de som arbetade med Fenix skulle gå vidare och konkretisera problemen ytterligare, detta för att göra dem tydligare och bättre kunna planera för hur de skulle åtgärdas inom ramen för satsningen. Någon sådan närmare konkretisering tycks dock aldrig ha kommit till stånd. Det blev inte heller så att alla delar av polisen i området diskuterade och enades om vilka som var de viktigaste problemen, vad som orsakade problemen, hur de skulle åtgärdas och hur olika delar av organisationen skulle samarbeta.

Att polisen inom ramen för satsningen inte i tillräcklig utsträckning konkretiserade problemen i områdena och analyserade orsakerna till dem ledde troligtvis till att vissa problem – och vissa typer av insatser – kom att prioriteras högt, medan andra hamnade mer i skymundan, utan en gemensam samsyn om att detta var rätt strategi. Analyser av hur de olika delarna av satsningen skulle förstärka varandra tycks också ha saknats. Det innebär att den nybildade utredningsgruppen fick hög prioritet och själv hade en tydlig bild av hur de skulle arbeta för att nå sina mål. De uppgifter som närpoliserna skulle arbeta med, ordningsfrågor och förebyggande insatser, prioriterades däremot inte lika högt och närpoliserna uppfattade inte att de fick särskilt tydliga direktiv för sitt arbete. Det blev inte tydligt för dem hur denna del av verksamheten var en del av Fenix; närpoliserna upplevde att det i stor utsträckning var ”business as usual”.

Trots att Kriminalunderrättelsetjänsten alltså tydligt tryckte på vikten av samsyn och konkretisering av problembilden, framstår det som att en stor del av de problem som tagits upp av poliserna vid intervjuer har sin botten i brister just kring samsyn och konkretisering av problembilden.

Det är enligt Brås mening värdefullt att skapa en ny skraddarsydd resurs för att arbeta med en specifik fråga i ett socialt utsatt område – i det här fallet utredningsverksamhet. Å andra sidan är en organisation beroende av att *alla* delar är involverade och samarbetar med varandra för att en satsning ska få full kraft. En tydlig och konkret problem- och orsaksanalys torde vara en viktig del för att få till stånd en sådan situation.

Koordinering och ledning

Hur hade man kunnat undvika de problem med samsyn och samarbete som uppstod? Många av de poliser i området som Brå intervjuade lyfte fram att det saknades en funktion som på heltid arbetade med att driva projektet och samordna dess olika delar. Brå delar den bedömningen. En satsning som är så omfattande och mångfacetterad som Fenix kräver att det finns en funktion som har tid och mandat att helt ägna sig åt att samordna projektet. En sådan funktion skulle troligen i ett tidigare skede ha uppmärksammat projektets svagheter och vidtagit åtgärder för att lösa dem. Det gäller till exempel problemet att man inte tydligt formulerat och skapat enighet kring vilka insatser som planerades för vart och ett av de mål som sattes upp för satsningen. Vad skulle göras för att höja förtroendet, minska ordningsstörningar, öka allmänhetens trygghet och förbättra arbetsmiljön för polisen? Något tydligt sådant program formulerades aldrig i Fenix.

Samverkan med andra aktörer

I handlingsplanen för Fenix tryckte man på vikten av att polisen samverkade med andra under satsningen. Det anges bland annat att distriktet sammankallade en grupp för strategisk samverkan där åklagare, stadsdelsdirektörerna, Stockholms stads säkerhets-samordnare och representanter för landstinget ingick.

Intervjuerna med poliser visar också att det i och för sig förekommer en hög grad av samverkan med många aktörer i området. Men den grupp som nämns i handlingsplanen har inte haft någon aktiv roll i arbetet och över huvud taget ger intervjuerna bilden att det har saknats samverkan som är strategiskt anpassad till satsningen. Kriminalunderrättelsetjänsten lyfte till exempel fram Sociala insatsgrupper som en insats för att motarbeta kriminella karriärer. Arbetet med Sociala insatsgrupper har bedrivits under satsningens gång, men man har inte tagit tillfället i akt att genom satsningen identifiera strategiska personer och skapa lämpliga tillfällen att arbeta med dessa individer. Sådana personer skulle till exempel kunna vara personer som identifieras i samband med polisens åtgärder mot narkotikahandeln.

Bättre information till allmänheten

Eftersom man aldrig formulerade ett tydligt program för vilka insatser som planerades inom ramen för Fenix blev det också svårt att till allmänheten kommunicera vilka insatser som Fenix innebär. Den forskning på området som finns talar för att sådan kommunikation är avgörande för att uppnå positiva resultat när det gäller allmänhetens trygghet och förtroende för polisen (se t.ex. Gill 2014). Det handlar om kommunikation med de boende i varje fas av arbetet. Polisen måste kommunicera med de boende när en satsning startar och berätta vilka mål man har och vilka insatser som planeras. De boende måste också informeras om hur arbetet fortskrider och vilka effekter som uppnåtts. Denna kommunikation har inte fungerat i Fenix, vilket visar sig bland annat i det faktum att de boende inte tycks känna till de insatser som gjorts och de positiva resultat som faktiskt uppnåtts. Endast hälften av dem som besvarat Brås enkät är över huvud taget medvetna om att polisen haft en satsning.

Samma typ av problem som tidigare

Mot bakgrund av ovanstående bedömning av var det finns förbättringspotential måste Brå också konstatera att det rör sig om områden som uppmärksammats vid ett flertal tillfällen tidigare. De brister som kommer fram i insatsen Fenix är snarlika dem som exempelvis kom fram i Brås utvärderingar av *Satsningen på lokala poliskontor* i Stockholm (Brå 2011), *Operationerna Alfred*

och *Selma* i Malmö (Brå 2014) och *Polisens satsning mot organiserad brottslighet* (Brå 2009). Det gäller framför allt brister kring att ta fram gemensamma problembilder och mål, samarbete och samsyn mellan olika arbetsgrupper.

Viktiga erfarenheter har vunnits

Avslutningsvis bör det framhållas att polisen i Järvaområdet på många områden genomfört ett mycket ambitiöst arbete för att ta itu med problem som finns i Fenixområdena. Detta märks exempelvis tydligt i form av mängden utredningar och beslagtagna ”målvaktsbilar”. Resultaten som tyder på att antalet personrån och lägenhetsinbrott minskat är lovande. Dessutom har många erfarenheter vunnits av satsningen, erfarenheter som är viktiga för det fortsatta arbetet i det aktuella området, liksom för arbete i andra områden av liknande slag.

Inledning

I stadsdelarna Husby, Rinkeby och Tensta som ligger i Järvaområdet i Stockholms kommun inledde polisen våren 2014 en satsning med syftet att minska brottsligheten, öka tryggheten och förtroendet för polisen. Ett ytterligare syfte var att förbättra arbetsmiljön för poliser i yttre tjänst. Satsningen gavs namnet Fenix. Bakgrunden till Fenixsatsningen var att Husby, Rinkeby och Tensta i olika sammanhang lyfts fram som områden med en särskild brotts- och ordningsproblematik. Polisen benämner brottsligheten som samhällshotande och avser med det att det rör sig om brottslighet som utförs på ett organiserat sätt i gäng- eller nätverksstrukturer som på olika sätt kan försvaga de gängse samhällsstrukturerna eller till och med skapa parallella samhällsstrukturer. Detta exemplifieras dels genom förekomsten av hot och våld mot vittnen och brottsoffer i syfte att få dem att inte anmäla brott eller delta i brottsutredningar, dels genom förekomst av otillåten påverkan riktad mot näringsidkare i områdena. Polisen har i och med satsningen inrättat en särskild utredningsgrupp och förstärkt den ordinarie närpolisverksamheten.

Brå skrev (mars 2015) en överenskommelse med dåvarande polismyndigheten i Stockholm, i samarbete med polisen i Järvaområdet, om att utvärdera Fenixsatsningen, med särskilt fokus på att se om de uppsatta målen för satsningen uppnåddes. Enligt överenskommelsen skulle Brå även fungera som rådgivande stöd i planeringen av projektet. Brå hade omfattande kontakter med verksamheten i denna del, som dock inte fick något större genomslag i praktiken och därför inte behandlas vidare i denna rapport. Rapporten beskriver det arbete som polisen kom att bedriva i satsningen, men fokuserar på att analysera i vilken utsträckning målen med verksamheten uppnåddes efter två år. Det är alltså inte en processutvärdering som exempelvis mer ingående analyserar utgångspunkter för insatserna eller val av insatser.

Undersökningsperiod och frågeställningar

Insatsen Fenix inleddes den 1 april 2014. Brås utvärdering belyser insatsen från och med det nämnda datumet till och med maj

2016, alltså totalt drygt två år. Utvärderingen baseras i huvudsak på uppgifter om anmälda brott, enkäter till boende som rör frågor om brottslighet, trygghet och uppfattningar om polis, samt enkäter till poliser som arbetar i Järvaområdet. Enkätundersökningarna till de boende och till poliserna genomfördes vid två tillfällen, ett under våren 2015 och ett under våren 2016. Under våren 2016 genomfördes även intervjuer med poliser som arbetat inom satsningen. Utöver de ovan nämnda primära datakällorna har Brå även genomfört en analys av tidningsartiklar som tagit upp och beskrivit satsningen.

De frågor som belyses i rapporten är:³

- Har Fenixinsatsen påverkat brottsligheten i områdena?
- Har Fenixinsatsen påverkat allmänhetens förtroende för polisen?
- Har Fenixinsatsen lett till lagföring av de centrala kriminella aktörerna som har en negativ inverkan på lokalsamhället?
- Har Fenixinsatsen påverkat allmänhetens trygghet?
- Har Fenixinsatsen förbättrat polisernas arbetsmiljö?

Polisens omorganisation ett möjligt problem

Polismyndighetens stora omorganisation som sjösattes den 1 januari 2015 är ur en rad aspekter ett möjligt problem för såväl Fenixinsatsen i sig som utvärderingen av den. Omorganisationen beskrivs av Statskontoret, som har i uppdrag att utvärdera den, som i flera avseenden mer komplex än vad som förutsattes i förväg. (Statskontoret 2016). Polisförbundet talar om läget inom polisen med termer såsom kris. Man pekar på att missnöjet är utbrett bland poliserna, så pass utbrett att ett stort antal poliser valt att lämna yrket (Polisförbundet 2016). Således finns risken att omorganisationen har haft en negativ påverkan på såväl polisernas möjligheter att utföra sitt arbete som polisernas arbetsmiljö.

En begreppsmässig inverkan som omorganisationen haft är också att de tidigare närpoliserna numera benämns lokalpoliser. I rapporten används dock genomgående begreppet närpoliser för att inte skapa missförstånd.

Metod och material

Som nämndes ovan har Brå använt fyra primära datakällor i utvärderingen: brottsstatistik, enkäter till boende, enkäter till

³ Inledningsvis fanns även frågan " Vad har hänt med de viktiga samhällsfunktionerna i området?" med i utvärderingen. Denna fråga har dock Brå, i samråd med polisen, tagit bort då Brå har bedömt att den under gällande förhållanden är för komplicerad att undersöka och värdera.

poliser och intervjuer med poliser som arbetat i satsningen. Nedan följer en närmare genomgång av dessa datakällor.

Brottsstatistik

Registeruppgifter från Polisens geografiska system Hobit används för att beskriva brottsutvecklingen i de aktuella områdena samt i övriga delar av distriktet Norra och Södra Järva. De brott som står i fokus är de mängdbrott som särskilt berördes av Fenixsatsningen och kan tänkas ha påverkats av den. Det gäller trafikbrott, överlåtelse av narkotika, misshandel utomhus, personrån, våld mot polis, lägenhetsinbrott och anlagda bränder. De brott som ingår i kategorin trafikbrott är vårdslöshet i trafik, olovlig körning och rattfylleri. För att kunna bedöma utvecklingen av anmälda brott görs jämförelser mellan den period som Fenixsatsningen pågått, 1 april 2014–31 mars 2016, med perioden 1 april 2012–31 mars 2014, alltså de föregående två åren innan satsningen inleddes. Jämförelser görs även med utvecklingen av anmälda brott i övriga Järvaområdet.

Enkäter till boende

Brå skickade i juni 2015 och 2016 ut enkäter⁴ till ett urval på totalt 3 000 hushåll i Husby, Rinkeby och Tensta. Det var 1 000 hushåll per område som fick en enkät. Enkäten innehöll frågor som rörde brottslighet, trygghet och förtroende för polisen. Instruktionen till de boende var att enkäten skulle fyllas i av den person över 18 år i hushållet som senast fyllt år. Enkäten gick ut i tre olika språkversioner: svenska, arabiska och somaliska. Totalt besvarades enkäten år 2015 av 575 personer, vilket ger en svarsfrekvens på endast 19 procent. År 2016 var det 504 personer som besvarade enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 17 procent. Bortfallet är bägge åren särskilt stort bland yngre personer. I förhållande till populationen är det alltså en oproportionerligt stor andel äldre personer som besvarat enkäten de två åren.⁵

Att svarsdeltagandet skulle vara lågt i enkätundersökningarna med de boende var väntat utifrån tidigare erfarenheter med liknande undersökningar i nämnda områden. Ett lågt svarsdeltagande är problematiskt av många anledningar då bortfallet kan vara selekterat på olika sätt som påverkar svarsmönstret. Det kan å ena sidan vara så att de svarande i större utsträckning är personer som är otrygga och missnöjda med situationen i sitt bostadsområde, och vill ta tillfället i akt att föra fram detta till Brå. Men det kan å andra sidan vara så att de som vill och kan besvara en enkät av detta slag är de som i allmänhet har mest förtroende för samhällets myndigheter och språkligt och socialt är mest integrerade.

⁴ Enkäten finns i bilaga 2.

⁵ Ytterligare information om vilka det är som besvarat enkäten redovisas i bilaga 1.

Det skulle i så fall tala för att personer som ger negativa svar *inte* är överrepresenterade. Bortfallsproblematiken gör alltså att det är svårt att sluta sig till om de nivåer av exempelvis trygghet som uppmäts är representativa för samtliga boende i områdena.

Hur det än är med bortfallsproblematiken anser Brås att jämförelserna mellan de två undersökta åren är relevanta utifrån antagandet att bortfallet troligtvis är tämligen likartat mellan de två åren. Med andra ord är det troligtvis en likartad grupp personer som besvarat enkäten och ger sin syn på hur situationen i olika avseenden har utvecklats. Argumentet är således att bortfallet inte innebär ett lika stort hot mot tillförlitligheten i resultaten när det gäller att mäta förändring som det innebär när det gäller att fastställa nivåer.

Det kan dock vara av intresse att jämföra några av resultaten i Brås undersökning med resultaten från tidigare studier som gjorts i de aktuella områdena. Flera av dessa undersökningar redovisar liknande resultat som Brås studie, men det finns också studier som visar andra nivåer.⁶ Ett problem i det sammanhanget är att även dessa dras med mätproblem i form av stora bortfall och låga svarsfrekvenser. Den mest stabila siffran som det går att göra en jämförelse med är de otrygghetstal som presenteras i en specialredovisning av NTU⁷-data i de så kallade URBAN15-områdena som Brå publicerade 2014 (Brå 2014). URBAN15-områden är 15 stadsdelar som är präglade av socioekonomiskt utanförskap och som omfattas av regeringens urbana utvecklingsarbete. Både Rinkeby och Tensta ingår i dessa områden. Andelen otrygga i dessa stadsdelar var i den redovisningen 49 procent. Den siffran ligger i samma nivå som den otrygghetsnivå som Brås enkät 2015 mätte.

Sammantaget finns det emellertid skäl att betona att resultaten från Brås enkät till de boende i den aktuella undersökningen måste tolkas med stor försiktighet och snarare ses som ett resultat för de faktiskt svarande än som generella resultat för invånarna i områdena. Men Brås bedömning är ändå att resultaten, även om de inte representerar alla boende i området, är av värde när man följer upp Fenixsatsningen. Argumentet för det är alltså att enkätundersökningen, givet att bortfallsproblematiken är relativt konstant, kan visa på eventuella förändringar.

Enkäter till poliser

Samtliga när- och ingripandepoliser som vanligtvis arbetar i områdena har vid två tillfällen blivit ombedda att fylla i en enkät⁸

⁶ De studier som avses är Stockholm stads, Svenska Bostäders och Tryggare Sveriges trygghetsmätningar.

⁷ NTU är den nationella trygghetsundersökningen som Brå genomför varje år.

⁸ Enkäten finns i bilaga 3.

med frågor rörande olika aspekter av deras arbetsmiljö, såsom utsatthet för våld och oro. Totalt delades 166 enkäter ut år 2015, och antalet besvarade enkäter var 128, vilket ger en svarsfrekvens på 77 procent. Motsvarande siffror år 2016 var att 112 enkäter delades ut, och 82 poliser inkom med svar, vilket ger en svarsfrekvens på 73 procent. Anledningen till att antalet poliser som enkäten riktades till var färre år 2016 är i första hand att en omorganisering har skett. I och med den har en del av den gamla ingripandeverksamheten flyttats från Järva till Solna och Vålningby.

Intervjuer med poliser som varit delaktiga i Fenix-insatsen

Semistrukturerade intervjuer har hållits med såväl chefer som medarbetare i Utredningsgruppen och de närpolisområdena som deltog i insatsen Fenix. Totalt genomfördes intervjuer med 12 poliser, 4 chefer och 8 medarbetare. Hälften av de intervjuade har arbetat vid den så kallade Fenixgruppen och hälften har arbetat vid närpolisen. Samtliga intervjuer förutom den med cheferna för de två närpolisområdena var individuella. Intervjuerna spelades in och har därefter transkriberats.

Disposition

Rapporten har tre kapitel. Det första kapitlet, *Vad är Fenix?*, belyser vad som ligger till grund för att satsningen genomfördes samt vilket arbete som blivit utfört inom ramen för satsningen. Beskrivningen av polisens arbete utgår dels ifrån tre av polisverksamhetens kärnuppgifter: brottsförebyggande, ordningshållande och brottsutredande arbete, och dels utifrån några teman som i övrigt särskilt lyfts fram i förarbetet till satsningen. Det rör sig om arbete som syftar till att öka de boendes förtroende för polisen och förbättra polisernas arbetsmiljö, samverkan med externa aktörer, internt samarbete och mediekommunikation. I det andra kapitlet, *Resultat*, ligger fokus på att beskriva vilken påverkan satsningen haft på brottslighet och ordningsproblem i området, de boendes trygghet och förtroende för polisen samt arbetsmiljön för poliserna som arbetar där. I det tredje och avslutande kapitlet diskuteras resultaten från undersökningen.

Vad är Fenix?

Innan vi går in på beskrivningar av insatsen är det värt att ägna några rader till att lyfta fram en särskild svårighet som finns i att beskriva innehållet i en satsning av det slag som Fenix är. Denna svårighet har sin grund i att det inte är möjligt att helt och hållet isolera insatsen då den inte sker i ett vakuum. Det handlar bland annat om att det kan vara svårt att särskilja redan pågående arbete från något som tillkommer till följd av satsningen. Det kan också handla om att prioriteringar i den övriga verksamheten förändras till följd av satsningen. För att i möjligaste mån ge en rättvis bild av vad Fenixinsatsen är, baseras beskrivningarna i huvudsak på vilket arbete deltagande poliser uppger har utförts till följd av satsningen, alltså arbete som inte skulle ha blivit av om det inte vore för satsningen. Innan vi kommer till dessa beskrivningar börjar vi med att titta på bakgrunden till satsningen.

Bakgrunden till Fenixinsatsen

Under våren 2012 genomförde Underrättelseroteln vid Länskriminalpolisen i Stockholm en kartläggning i länet av vad man benämner samhällshotande brottslighet. Definitionen av samhällshotande brottslighet är inte helt och hållet avgränsad, men man framhåller att det är sådan brottslighet som utförs på ett organiserat sätt i gäng- eller nätverksstrukturer och som på olika sätt kan skapa parallella samhällsstrukturer. Detta exemplifieras dels genom förekomsten av hot och våld mot vittnen och brottsoffer i syfte att få dem att inte anmäla brott eller delta i brottsutredningar, dels genom förekomst av otillåten påverkan riktad mot näringsidkare i områdena.

Kartläggningen visade att ett antal geografiska områden var särskilt drabbade, däribland Rinkeby och Tensta. Mot denna bakgrund fick Underrättelsesektionen i Västerort polismästardistrikt i september 2012 uppgiften att ta fram en fördjupad lägesbild avseende dessa två områden. Utöver lägesbilden var uppgiften att ta fram förslag på åtgärder som skulle kunna förbättra situationen. Lägesbilden som Underrättelsesektionen i Västerort tog

fram utgick i huvudsak från en teoretisk modell med tre nivåer av samhällsstrukturer: illegala strukturer, legala strukturer och institutionella strukturer. Utöver lägesbilden i den teoretiska modellen gavs även samhällskontext där olika aspekter rörande området, befolkningen, trygghet, utanförskap och konflikter presenterades. I följande avsnitt, fram till rubriken *Strategisk inriktning och målsättning*, ges en sammanfattning av vad som lyfts fram i Underrättelsesektionen lägesbild.

Samhällskontexten enligt underlag från Underrättelsesektionen

Både Rinkeby och Tensta är bostadsområden som koncentreras kring en centrumanläggning med tunnelbanestation. Områdena byggdes i slutet av 60-talet, under miljonprogrammet, och bostadsbeståndet består framför allt av hyreslägenheter. I Rinkeby är centrumplatsen ett torg och i Tensta en inomhusgalleria. I bägge områdena beskrivs det som ”slående att så många av samhällets institutioner lyser med sin frånvaro”. Vad som avses med samhällets institutioner är inte konkretiserat, men man nämner att de större butikskedjorna inte finns representerade och att bankkontor och systembolag stängts ner under de senaste åren.

Rinkeby har en befolkning på cirka 16 000 personer och Tensta cirka 18 000 personer. Omkring 90 procent har utländsk bakgrund. Arbetslösheten är omfattande, och en fjärdedel av den vuxna befolkningen har en årsinkomst under 10 000 kronor, och mer än hälften tjänar högst 120 000 kronor per år. Ungdomspopulationen är stor, över 40 procent av de boende är högst 24 år gamla. En stor del av befolkningen lever i utanförskap som har sin grund i låg utbildningsnivå, analfabetism och krigstrauman. Ett utbrett missbruk av kat framhålls också som en faktor som påverkar utanförskapet i samhället för delar av befolkningen. Det lyfts också särskilt att vissa grupper av kvinnor inte ges samma möjligheter att delta i samhället som män, bland annat till följd av att religiösa krafter sätter begränsningar för dessa kvinnor.

Otryggheten anses vara utbredd i Rinkeby och Tensta, och områdena tillhör de mest problematiska i landet i detta avseende. De boende är mycket mer oroliga över att utsättas för brott än boende i andra delar av Stockholm, och stökiga ungdomar framhålls särskilt som ett trygghetsproblem.

Det uppmärksammas också att det förekommer en del etniska konflikter i området, både av religiöst och politiskt slag. Uppgifter finns om att det förekommer olika former av hatbrott i kölvattnen av dessa konflikter. Detta anses dock vara brott som inte polisanmäls.

”Samhällshotande brottslighet inom illegala strukturer”

”Brottsligheten på denna nivå är varken beroende av eller utnyttjar legala samhällsstrukturer såsom exempelvis företag eller offentlig service, utan begås till stor del oberoende av samhället i stort. Brottsligheten inom illegala strukturer är relativt ”synlig” och kommer därmed vanligtvis till myndigheters kännedom med avtryck i kriminalstatistiken.” (Citat från polisens underrättelserapport)

Under rubriken ”Samhällshotande brottslighet inom illegala strukturer” i lägesbilden tar man upp stenkastning och upplopp, övrig social oro och otillåten påverkan. När det gäller upplopp och stenkastning lyfter man fram att dessa händelser kan härledas till tre bakomliggande företeelser. Den första benämns som sprungen ur en *social oro*. Med det avses att upplopp och stenkastning är en motreaktion från socioekonomiskt utsatta minoritetsgrupper mot samhällsingripanden. Som ett skäl till detta anger man att en stor del av de boende härstammar från länder som saknar välfärdsprogram och stark stat och att polisens och andra myndigheters arbete därför kan uppfattas som ett intrång i privatlivet och en kränkande behandling. Den andra benämns *maktdemonstration* och innebär att kriminella ledargestalter uppmanar ungdomar att skapa upplopp och kasta sten som en maktdemonstration mot polisen och övriga samhället. Det kan till exempel röra sig om att stenkastning sker till följd av att polisen gjort ett ingripande mot en (inflytelserik) person, som en sorts hämnd för ingripandet. Denna maktdemonstration sker alltså i efterhand, inte i samband med ingripandet. Den tredje företeelsen är att upploppen och stenkastningen är ett *medel för att dölja och underlätta annan brottslighet*. Ett exempel på detta är att polisen följer efter en stulen bil som åker till en plats där många ungdomar uppehåller sig. Framme på platsen kastas sten i syfte att personen eller personerna i bilen ska kunna komma undan polisen.

Andra former av social oro, som inte sker i form av upploppsliknande situationer och stenkastning, är anlagda bränder, systematisk skadegörelse, utåtagerande ungdomsgång samt hot och våld mot representanter för samhället. När det gäller anlagda bränder är det vanligast att en bil tänds på, men det har även förekommit anlagda bränder i förskolor och på fritidsgårdar. Någon mer ingående analys av situationerna lämnas inte i lägesbilden. Systematisk skadegörelse drabbar främst polisen, skolor och centrumfastigheter. För polisens del handlar det främst om skade-

görelse på polisbilar som parkerats i områdena. Vanligast är att däck skärs sönder, dörrar och handtag sparkas sönder och rutor krossas. Under år 2012 var det vid ett 20-tal tillfällen som polisbilar vandaliserades i Rinkeby och Tensta. När det gäller skolor handlar skadegörelsen främst om fönsterkross. Utåtagerande ungdomsgång förekommer vid vissa platser, och det förekommer att ungdomarna tar oanvända källar- och butikslokaler i besittning. Buskörning med crossmotorcyklar och bilar kopplas även samman med dessa ungdomar.

Vissa yrkeskategorier, såsom poliser, väktare och parkeringsvakter, blir utsatta för hot i syfte att påverka deras yrkesutövning. Polisen beskriver att det är svårt att få en uppfattning om omfattningen då poliser som arbetar i området själva berättar att det är så vanligt förekommande att de inte orkar anmäla hot som de utsätts för.

Enligt underlaget förekommer en hög grad av otillåten påverkan på målsägare och vittnen i områdena. Det leder dels till att brott inte anmäls och dels till att vittnen inte framträder eller på andra sätt medverkar när ett brott har begåtts. Denna situation främjar de kriminella grupperingarnas verksamhet. Direkta hot och trakasserier är vanligast förekommande, men det har även förekommit utpressningssituationer och andra påverkansformer. I sammanhanget nämner polisen i beskrivningen att det är problematiskt att en stor del av befolkningen genom släktskap eller bekantskap kan knytas samman med kriminella aktörer.

”Samhällshotande brottslighet inom legala strukturer”

”På denna nivå är brottsligheten ofta beroende av och/eller nyttjar befintliga, legala strukturer (ex. företag och offentlig service) i samhället. Denna brottslighet kräver därmed förmåga att förfina och förädla brottsliga handlingar. Brottsligheten kommer vanligtvis ej till myndigheters kännedom och syns därmed inte heller i kriminalstatistiken. Kännedom om denna brottslighet styrs i hög grad av myndigheters och andra aktörers prioriteringar och förmåga.” (Citat från polisens underrättelserapport)

Under rubriken ”Samhällshotande brottslighet inom legala strukturer” anges att underrättelser till polisen pekar på att det förekommit utpressningssituationer i områdena, men att det inte går att sluta sig till hur vanligt förekommande det är. Det finns också information som tyder på att det förekommer beskyddarverksamhet i området. Det rör sig om butiks innehavare som blir hotade att utsättas för skadegörelse och rån om de inte betalar

pengar till hotaktörerna. Inte heller när det gäller sådan verksamhet går det att sluta sig till hur vanligt förekommande den är. Det finns också information som tyder på att ”yngre” kriminella grupperingar hotar butikspersonal och (öppet) tar varor utan att betala, något som aldrig anmäls på grund av rädsla för represalier.

Vidare framhålls att det förekommit medlingssituationer mellan olika grupperingar rörande kriminell verksamhet och påhitade skulder. Enligt underrättelser är det inflytelserika personer i områdena som hållit i förhandlingarna. Polisen framhåller att medlingsförfarandet ”högst sannolikt är mer omfattande än vad som kommit polis tillkänna”. Man pekar på att detta är ett tydligt tecken på bristande tillit till rättsväsendet i områdena.

Polisen gör också bedömningen att det pågår omfattande spelverksamhet på illegala spelklubbar i området. Till denna verksamhet kopplas också försäljning av alkohol och narkotika samt prostitution.

Det finns också information som tyder på att vissa ideella verksamheter och institutioner fungerar som plattformar för att rekrytera ungdomar till att utföra olika kriminella handlingar. Det finns också viss information som pekar på att det finns företag som i det dolda bedriver brottslig verksamhet såsom narkotika- och vapenhandel samt människosmuggling.

Polisen bedömer också att det förekommer ett brett nyttjande av privata betalningsförmedlare, så kallade Hawala-växlare, bland kriminella i områdena. Med hjälp av dessa möjliggörs överföringar av pengar utan kontroll av myndigheter. På så sätt undviks olika valuta- och skattekontroller. Polisen befarar att dessa betalningsförmedlare kan användas för både penningtvätt och terrorfinansiering.

”Samhällshotande brottslighet inom institutionella strukturer”

”Brottsligheten på denna nivå är beroende av och/eller nyttjar institutionella strukturer i syfte att påverka myndighetsutövning och lagstiftning. Denna brottslighet kräver ekonomisk och/eller social och/eller politisk förmåga att föra fram, förmedla samt genomföra ett särintresses dolda agenda. Inte heller denna brottslighet kommer vanligtvis till myndigheternas kännedom eller till uttryck i kriminalstatistiken. Kännedom om denna brottslighet styrs även här i hög grad av myndigheters och andra aktörers prioriteringar och förmåga.” (Citat från polisens underrättelserapport)

Polisen gör bedömningen att den samhällshotande brottsligheten i området inte tar sig uttryck i institutionella strukturer. Anledningen till detta framhålls vara att samhällets institutioner lyser med sin frånvaro i områdena, samt att de kriminella i dagsläget saknar ekonomisk och politisk förmåga.

Kriminella grupperingar

I underrättelserapporten identifieras ett antal kriminella grupperingar. Huvudpersoner och vad som beskrivs som en inre kärna pekas ut för varje gruppering. Totalt rör det sig om ett 20-tal personer, varav mellan 5 och 10 pekas ut som huvudpersoner. Grupperna uppges vara löst sammansatta, vilket innebär att lojalitet förändras över tid och att de kan vara oförutsägbara. Dessa grupper ägnar sig i huvudsak åt narkotikahandling på en högre nivå och uppges antingen kontrollera eller ha som avsikt att kontrollera narkotikamarknader på olika platser i Järvaområdet. Utöver narkotikahandling ägnar de sig även åt brott som vapenbrott, grövre stölder och rån. Runt omkring dessa grupperingar finns uppskattningsvis flera hundra yngre kriminella per område. Dessa yngre kriminella arbetar i princip för egen vinning, och konstellationer i brottsliga sammanhang är ännu mer flytande på denna nivå. I huvudsak ägnar de sig åt narkotikaförsäljning, men begår även bostadsinbrott, personrån och annan våldsbrottslighet i och omkring områdena. Det är också denna grupp av personer som kopplas samman med en stor del av de ordningsstörningar och den skadegörelse som sker i områdena.

Brott som polisen särskilt tar upp i underrättelsematerialet som låg till grund för Fenixsatsningen.

- Bruk av narkotika
- Hatbrott
- Upplopp
- Stenkastning
- Otillåten påverkan
- Anlagda bränder
- Skadegörelse
- Våld och hot mot tjänsteman
- Olovlig körning och vårdslöshet i trafik
- Hot och trakasserier
- Utpressning
- Beskyddarverksamhet
- (öppet) Snatteri/stöld
- Påhittade skulder
- Illegalt spel

- Illegal försäljning av alkohol
- Narkotikaförsäljning
- Vapenhandel
- Narkotikasmuggling
- Penningtvätt
- Terrorfinansiering

Bakgrundsfaktorer som polisen särskilt tar upp i underrättelse-materialet som låg till grund för Fenixsatsningen.

- Hög andel unga
- Försörjningsproblem
- Låg utbildningsnivå
- Krigstrauman
- Narkotikamissbruk
- Patriarkala strukturer
- Kriminella grupperingar

Reflektioner kring insatser

I underrättelserapporten framhålls att de insatser som polisen gjort i området har varit kortsiktiga och i stort sett fokuserat på den samhällshotande brottsligheten som ligger i den illegala strukturen. Det framhålls att den inriktningen på insatser endast kan påverka tillfälligt, inte ha långsiktiga effekter. Man pekar på att det krävs en *samsyn* och en konkretisering av problembilden för att skapa en långsiktighet i insatserna. En ökad tydlighet skulle ge ett ökat engagemang för aktörerna i området samt underlätta samverkan mellan dem.

Underrättelsetjänsten gör bedömningen att en stor del av den samhällshotande problematiken som beskrivs i underrättelse-rapporten styrs av kriminella nätverk. Man framhåller att de tongivande personerna i dessa nätverk fått verka relativt ostört under lång tid och att kriminaliteten i området därför befästs och förfinats. Därför framhåller man att det är viktigt att lagföra de tongivande personerna. Detta för att påverka den pågående brottsligheten och för att visa de boende en handlingskraft som ska leda till ett ökat förtroende för polisen. Det framgår inte helt tydligt i underrättelserapporten ifall det man avser med tongivande personer är de personer som lyfts fram som huvudpersoner i de kriminella nätverken, eller om det även inkluderar personer som tillhör den inre kärnan (se s. 18). Utöver lagföring av tongivande personer framhåller man att det är av vikt att arbeta för att förhindra nyrekrytering till de kriminella nätverken. Man pekar på att det behövs samverkan med andra aktörer för att er-

bjuda alternativ till den kriminella karriären. Arbete med sociala insatsgrupper anses kunna bidra till detta.

Därutöver rekommenderar man även en massmedie- och informationsstrategi där polisen tydligt går ut och beskriver sitt arbete och kommunicerar resultat till allmänheten i syfte att upprätta ett större förtroende för de rättsvårdande myndigheterna.

Strategisk inriktning och målsättning

Med grund i den fördjupade lägesbilden som Kriminalunderrättelsetjänsten tog fram formulerades en strategisk inriktning och målsättning i följande fem punkter:

- Förtroendet för polisen och övriga rättsväsendet ska öka så att fler anmäler brott och ställer upp som vittnen i rättsprocesser.
- Brottsligt tongivande personer ska lagföras för sin brottslighet, och mängdbrott som kopplas till ungdomar ska klaras upp i syfte att bryta ungdomarnas kriminella utveckling.
- Antalet brott ska minska genom att narkotikabrottsligheten angrips.
- Kriminalitet som kopplas till näringsidkare ska särskilt angripas för att skapa en situation där det råder lika villkor.
- Arbetsmiljön för poliser i yttre tjänst ska förbättras.

Enligt den strategiska planen för Fenix är det tre olika enheter inom polisen som primärt ska samarbeta för att målsättningarna ska nås: närpoliserna, en särskild utredningsgrupp och kriminalunderrättelsetjänsten. Därutöver anges att samarbete under specifika delmål ska ske med media och kommunikation, länskriminalpolisen, utryckningssektionen, trafiksektionen, kriminalenheten, rikskriminalen och utbildningsgruppen.

Närpolisernas uppgifter är att finnas tillgängliga i områdena och skapa goda relationer till invånarna. De ska också arbeta för att störa ut den öppna narkotikaförsäljningen och fokusera på att mängdbrott kopplade till ungdomar utreds och klaras upp i syfte att bryta ungdomars kriminella utveckling. Närpolisens del av uppdraget är att ha fokus på ordningshållande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Att samverka med andra aktörer är en viktig del i detta arbete. I insatsplanen uttrycks att *”Med en ytterligare resurs kan man fortsätta att upprätthålla samverkan men ytterligare få den effektiv. Det behöver komma mer konkret verksamhet ur denna samverkan.”*

Den särskilda utredningsgruppen har som uppgift att arbeta med att utreda ärenden kopplade till strategiska personer med en stor inverkan på brottsligheten i områdena i syfte att dessa personer ska lagföras för sin brottslighet. I synnerhet ska gruppen inrikta

sig mot personer som är centrala i narkotikahandeln i områdena. I insatsplanen nämns att ”... *inriktningen skall vara att jobba mer inriktat mot de individer som den nuvarande närpolisverksamheten inte rör på.*” Gruppen ska även arbeta för att upptäcka och utreda ekonomisk brottslighet primärt bland affärsverksamheter och näringsidkare i områdena. Kriminalunderrättelsetjänstens del i uppdraget bestod i att ställa samman underrättelser till underlag för närpolisernas och utredningsgruppens arbete.

I insatsplanen görs bedömningen att det krävs långsiktighet i arbetet och att satsningen bör pågå i minst fem år för att den ska ge effekt.

Polisens satsning

I och med satsningen Fenix har polisen i Södra Järva resursmässigt stärkts med totalt 50 ”nya” poliser. De första 29 tjänsterna tillsattes i april 2014 i den särskilda utredningsgruppen. Övriga 21 tjänster inrättades i dåvarande två närpolisområden där Husby, Rinkeby och Tensta ingick, det vill säga närpolisområde Kista och närpolisområde Rinkeby. Dessa tjänster var inte öronmärkta på det sättet att de endast arbetar i områdena som satsningen främst riktas mot, utan var en förstärkning av närpolisområdena i stort. Förstärkningen skedde i omgångar, och i september 2015 var samtliga 21 tjänster tillsatta. Från och med den 1 januari 2016 är den totala resursen Fenix tillsvidareplacerad vid det nya lokalpolisområdet Rinkeby.

Organisatoriskt har den regionala operativa ledningsgruppen varit beslutande för insatsen. Den operativa ledningen har dock varit delegerad till den operativa ledningsgruppen i Västerort. Insatsen har haft en insatschef med det övergripande ansvaret för den strategiska inriktningen och prioriteringen av arbetet. Insatschefen var under insatsens gång även först chef för närpolisen i Västerort, därefter biträdande distriktschef i Västerort och sedan oktober 2015 chef för Lokalpolisområdet Rinkeby. Under insatschefen har de i insatsen ingående enheterna haft varsin chef, det vill säga en chef för närpolisområde Kista, en för närpolisområde Södra Järva, en för utredningsgruppen samt en för Kriminalunderrättelsetjänsten. Chefen för utredningsgruppen har även varit biträdande insatschef. Därutöver har även samordnaren för det brottsförebyggande arbetet i Västerort haft vissa samordnande funktioner i insatsen i en roll som benämns ledningsstöd. Den huvudsakliga plattformen för ledning och styrning av Fenix-insatsen har varit ett möte som hållits varannan vecka där samtliga ovan nämnda varit närvarande.

Utöver ovan nämnda arbetsuppgifter som ingår i Fenix finns det olika typer av arbeten som löper parallellt med satsningen och

som ligger väl i linje med intentionerna för projektet, till exempel Sociala insatsgrupper (SIG), Sociala insatsgrupper för unga vuxna och medborgarlöften.

Nedan följer en beskrivning av det arbete som polisen utfört inom ramen för insats Fenix. Beskrivningen utgår primärt från hur arbetet beskrivits av intervjuade poliser som ingått i satsningen. Ambitionen med beskrivningen är att fånga upp och beskriva arbete som utförts, som inte skulle ha blivit utfört om inte insatsen hade genomförts. För att redovisningen av polisens arbete i Fenix ska vara lätt att följa sker den utifrån tre arbetsområden: brottsförebyggande, ordningshållande och utredande arbete.⁹

Det brottsförebyggande arbetet

De företrädare som intervjuats är överens om att det har skett en del brottsförebyggande insatser som inte hade skett med samma omfattning om det inte vore för Fenixinsatsen och den förstärkta resursen.

Av de konkreta exempel på brottsförebyggande arbete som framkommer vid intervjuerna tycks det mest omfattande vara ett arbete med att beslagta bilar som ägs av "bilmålvakter", alltså personer som i formell mening står som ägare till bilar men inte förfogar över dem.¹⁰ Det arbetet har genomförts, både koncentrerat vid specifika tillfällen och som en del i det löpande arbetet. Detta arbete har möjliggjorts genom den nya lag (*lag 2014:447 om rätt att ta fordon i anspråk för fordringar på vissa skatter och avgifter*) som ger polisen möjlighet att göra sådana beslag. Ett systematiskt arbete med att identifiera målvaktsbilar, samt i samverkan med Kronofogden utfärda beslut om att ta i anspråk fordon för vilka det finns uteblivna skatter eller avgifter, har lett till att närmare 500 bilar tagits bort från områdena under år 2014 och 2015. Den brottsförebyggande inverkan som detta arbete kan förväntas ha är att det försvårar många olika typer av brott. Enligt polisen används dessa bilar till allt från att förvara och transportera narkotika och vapen till buskörning. Polisen har även uppfattningen att en del av dessa bilar eldas upp. Tanken är således att arbetet med att få bort dessa bilar från områdena ska leda till färre av de nämnda brotten.

Liknande insatser sker i mindre omfattning också löpande i samverkan med fastighetsbolag, där bolagen rapporterar in cross-

⁹ Vi har valt denna något mer "kvalitativa" ansats för att beskriva hur man använt de resurser som tillfördes för Fenixsatsningen snarare än en analys av polisens tidsredovisning. Detta eftersom denna redovisning inte bedömts som helt adekvat när det gäller kategoriseringen av arbetsuppgifter.

¹⁰ Upplägget har ofta syftet att den som förfogar över bilen ska undgå att ta ansvar för eller kopplas samman med bilen, till exempel för att undvika parkeringsböter.

motorcyklar och mopeder som är misstänkt stulna. Eftersom dessa fordon ofta används till buskörning är arbetet med att beslagta och forsla bort dem ett arbete med brottspreventivt syfte.

Ytterligare en insats har varit att systematiskt genomsöka trapphus och hisschakt med hundar som är tränade i att lokalisera vapen och narkotika. Detta har gjorts vid några tillfällen under insatsens gång. Det allra mest lyckosamma var när man genomskötte 20 trappuppgångar på en gata och kunde konfiskera narkotika från 16 av dem samt hittade vapen i tre hisschakt.

Det är dock tydligt att poliserna inte upplever att det funnits någon plan för det brottsförebyggande arbetet inom ramen för Fenixsatsningen. Det arbete som har utförts har mer eller mindre skett på "eget" initiativ. En av de intervjuade poliserna betonar särskilt att det är en brist med satsningen att det inte funnits strategiska val kring det brottsförebyggande arbetet och menar att det skulle varit bättre om det hade funnits en funktion med ett övergripande ansvar för att planera och löpande utvärdera brottsförebyggande insatser.

Det ordningshållande arbetet

Närpoliserna har satsat en stor del av resursen till att öka närvaron av uniformerad personal i områdena, särskilt kring centrumanläggningarna. En central tanke med detta har varit att störa handeln med narkotika. Genom att normalisera polisens närvaro på dessa platser som poliserna i hög grad själva upplever att man undvikit, skapar man också förutsättningar för att kunna ingripa mot brottslighet utan att det leder till att polisen angrips eller till andra former av social oro. Det är just det större antalet poliser ute i områdena som de flesta av de intervjuade närpoliserna anger som kärnan i vad Fenix-satsningen inneburit för deras verksamhet. Med ett större antal poliser kan man genomföra arbetet med att upprätthålla ordning i områdena bättre. Ett citat från en av närpoliserna sammanfattar bilden som framgår av intervjuerna på ett bra sätt:

"...vi gör samma sak som vi gjort förut, det är bara att det är fler av oss, kan man säga..." (Företrädare från närpolisen)

Närpoliserna lyfter särskilt fram en period från oktober 2014 till april 2015 som välfungerande. Anledningen var att resursen under denna period var fredad från att delta i kommenderingar av olika slag. På så sätt kunde man lägga all tid på det lokala arbetet med hög närvaro i områdena.

Ett tydligare riktat arbete som utfördes gällande ordningshållningen i området var ett samarbete mellan närpoliserna, MC-burna trafikpoliser och polisflyget. Det gick i korthet ut på att

uniformerad och civil personal med understöd av flyget ingrep mot personer som körde mopeder och crossmotorcyklar, eller åtminstone beslagtog fordonen. Under normala omständigheter är det lätt för dem som buskör att undkomma polisen med dessa fordon, men genom att flyget obemärkt kunde följa ekipagen från hög höjd kunde man göra ingripanden när förare parkerat fordonet och trodde att de kommit undan.

Det framkommer också att den framgångsrika gemensamma operativa insatsen som utredningsgruppen och närpolisen genomförde kring ett större ärende i Husby, där många centrala aktörer i narkotikahandeln lagfördes, hade en direktpåverkan på ordningen i området. Bilden är att allmänheten märkte av att området blev tryggare, och flera av de intervjuade poliserna berättar om hur boende muntligt uttryckte uppskattning av polisens arbete.

Arbetet med utredning och lagföring

Vi är nog mitt emellan en spaningsenhet och en utredningsenhet ... om man ser på hur spaningsenheterna gör så försöker man uppfinna nya ärenden där man kan få dömda till så mycket fängelse som möjligt ... och ser man på en utredningsenhet ser man inte själva personen som problemet utan problemet är utredningen, och den vill man bli klar med, för att det finns 300 andra utredningar.

(Företrädare från utredningsgruppen)

Utredningsgruppen har arbetat utifrån en utredningsmetodik som utvecklades i den så kallade Södertäljesatsningen.¹¹ Den benämns ”konfrontativ utredningsmetodik” och går i korthet ut på att man arbetar aktivt med tvångsmedel mot och förhör med personer som valts ut genom en sammanvägning av brottslighet som de misstänks för och vilka positioner de har i områdenas kriminella konstellationer. I metodiken ingår även spaningsverksamhet, som dock bedrivs selektivt utifrån specifik information om pågående brottslighet. Man har identifierat brottsligt tongivande individer i området utifrån brottsbelastning i form av antal brottsmisstankar som finns registrerade i polisens register, samt utifrån vilken typ av brottslighet som misstankarna gäller. Utredningsgruppen har således en annorlunda definition av begreppet brottsligt tongivande person än den som presenterades av Kriminalunderrättelsetjänsten (se s. 24). Det framstår som troligt att gruppen brottsligt tongivande personer enligt denna definition är större till antalet än de högst 20-tal personer som lyftes fram i Kriminalunderrättelsetjänstens underlag. Detta borde innebära att man inkluderar personer från andra nätverk och/eller perso-

¹¹ Ledningen för gruppen, samt vissa av dess medlemmar utgjordes av poliser som tidigare arbetat inom den så kallade Södertäljesatsningen.

ner på lägre nivå i befintliga nätverk och/eller att positionerna i nätverken har förändrats.

För att löpande kunna identifiera brottsligt tongivande personer har man en egen underrättelsefunktion inom gruppen. Det som företrädarna från gruppen framhåller som centralt i det här sammanhanget är att man är flexibel och fångar de tillfällen som dyker upp. Det kan antingen röra sig om att en person som gruppen på förhand identifierat som intressant dyker upp som misstänkt för brott, eller att någon som misstänks för brott av någon anledning bedöms som intressant. När tillfället uppstår startar man typmässigt en utredning på personen där man går igenom alla misstankar som finns och utreder dem där det finns en potential att nå resultat. Man menar att detta arbetssätt är mer resurseffektivt än att exempelvis använda sig av spaningsverksamhet för att kunna knyta en viss person till nya brott.

Samordningsdelen, det är där man har minst jobb och mest effekt ... tittar man på polisen generellt så tror jag att en stor del av brottsligheten skulle gå ner om man bara såg till att de kriminella blev lagförda för de brott som de redan är misstänkta för.

(Företrädare från utredningsgruppen)

År 2015 utreddes cirka 80 individer med koppling till kriminella nätverk

För att ge en mer ingående bild av utredningsarbetet och de personer som varit föremål för det har en särskild genomgång gjorts utifrån de ärenden som utredningsgruppen utredde år 2015 (januari till november 2015).¹² I dessa ärenden har Brå kunnat identifiera 156 unika individer. Utredningsgruppen har fått bedöma dessa individer och ange om en person tillhör ett kriminellt nätverk, samt vilken typ av position personen i så fall har. Av de 156 personerna bedömdes 6 vara huvudpersoner i kriminella grupperingar i områdena, 28 tillhöra kärnan i en kriminell gruppering och 44 tillhöra svansen till kriminella grupperingar. Av de mellan 5 och 10 personer som av utredningsgruppen bedömdes vara huvudpersoner i kriminella grupperingar var det ett par som förekom i Kriminalunderrättelsetjänstens underlag, dock inte som huvudpersoner, men väl som tillhörande kärnan i en kriminell gruppering.

Av de personer som inte bedömdes tillhöra något kriminellt nätverk var det 26 som ändå bedömdes vara högaktivt kriminella i områdena och ytterligare 52 personer som inte bedömdes vara

¹² Genomgången är baserad på material som löpande har sammanställts av utredningsgruppen.

högaktivt kriminella i områdena eller tillhöra någon kriminell gruppering.

Således var det 78 individer som i en bredare mening bedömdes ha en koppling till kriminella nätverk i området som utreddes för brott under år 2015. Av dessa hade 30 häktats och 13 anhållits. De brott som dessa personer misstänktes för var allt från olovlig körning till mord. Den starkaste gemensamma nämnaren när det gäller brottslighet är dock narkotikabrott. Drygt 60 av 78 personer hade åtminstone en brottsmisstanke rörande narkotikabrott. Andra vanliga brott, i omfattningen att mellan 5 och 10 personer utretts som misstänkta, var stöld, misshandel och vapenbrott.

Av de 78 individerna som bedömdes ha koppling till kriminella nätverk i området var det 47 som befanns skyldiga i domstol. Av dessa dömdes 27 till fängelsestraff. Övriga dömdes till dagsböter, skyddstillsyn, villkorlig dom eller ungdomsvård.

Varför koncentrerade sig utredningsgruppen inte på de centrala aktörerna i Kriminalunderrättelsetjänstens underlag?

Mot bakgrund av ovanstående är det tydligt att utredningsgruppen inte har valt att inrikta arbetet mot de centrala aktörer som underrättelserapporten från Kriminalunderrättelsetjänsten lyfte fram (se s. 25). Det främsta skälet till detta tycks ha med resurseffektivitet att göra. Man menar att det är mycket resurskrävande och tar lång tid att spana och utreda aktörer av det slag som presenterades i underrättelserapporten, eftersom dessa är tämligen förfina i sin brottslighet. Därför har man gjort bedömningen att det ger bättre effekt att rikta in sig mot personerna runtomkring de mest centrala aktörerna, eftersom de oftare än de mest centrala aktörerna exponerar sig själva i brottsliga sammanhang. Men också andra skäl har lyfts fram. Ett är att företrädare för utredningsgruppen är av åsikten att analysen från Kriminalunderrättelsetjänsten inte byggde på ett adekvat underlag. Man menar att det bygger på icke-brottsliga relationer snarare än brottsliga. Ett annat är att Kriminalunderrättelsetjänsten inte har tillräckligt färskt underlag och att de sitter för långt från den operativa verksamheten.

Företrädare för gruppen betonar att utredningar mot betydande kriminella i sig har ett värde, oavsett om utredningarna leder till lagföring eller ej. Att exempelvis hämta någon till förhör är en betydande signal till personen om att den "är sedd", även i det fall det inte resulterar i en lagföring. Dessutom resonerar man om att en hög aktivitet i form av att många personer utreds bidrar till ett rykte om utredningsgruppen bland de kriminella aktörerna i områdena.

Större utredningar mot specifik brottslighet

Utöver utredningar som riktar in sig på enskilda aktörer, enligt ovan nämnda principer, har utredningsgruppen även arbetat med mer omfattande utredningar av olika slag där det finns större grupper av misstänkta. Det har exempelvis rört sig om brott som mord, rån och narkotikahandel. Det mest framträdande exemplet är en spaningsinsats mot narkotikahandeln i Husby. Denna insats inleddes den 1 september 2015 och avslutades med ett tillslag den 14 oktober samma år. Mellan dessa två datum bedrev utredningsgruppen en omfattande spaningsinsats, som genom bland annat telefonavlyssning och spaningsfilmer dokumenterade narkotikahandeln i Husby centrum. Genom spaningsunderlaget kunde man påvisa att narkotikaförsäljningen skedde i organiserad form med aktörer i olika roller som omfattade försäljning, hantering, marknadsföring, vakthållning och upplåtande av förvaringsplats. Totalt var det sju personer som tingsrätten dömdes för delaktighet i narkotikaförsäljningen. Fem av dessa dömdes för grovt narkotikabrott eller medhjälp till grovt narkotikabrott till fängelse i mellan 2 och 3 år. En person dömdes till fängelse i ett år för medhjälp till narkotikabrott och en person till ungdomsvård. Därutöver dömdes även 30 ”köpare” i huvudsak till dagsböter för ringa narkotikabrott.

Omfattande beslag

Sedan utredningsgruppens arbete startade och fram till sommaren 2016 har gruppen sammanlagt handlagt omkring 600 ärenden. Av dessa har omkring hälften redovisats till åklagare. Totalt har 23 pistoler, 4 revolverar, 6 hagelvapen och 2 automatvapen beslagtogs från kriminella miljöer. Därutöver har man även gjort betydande beslag av narkotika, bland annat drygt 2 kilo kokain och drygt 50 kilo hasch/marijuana, samt guld och kontanter till ett värde av omkring 7,5 miljoner svenska kronor.

Förtroendeskapande arbete

Polisens resonemang kring hur man ska skapa ett ökat förtroende hos allmänheten har i stort sett gått ut på att man uppnår det genom att ta ett krafttag mot brottsligheten i området, främst genom att med närvaro störa ut narkotikaförsäljningen och arbeta för att lagföra högaktivt kriminella personer. En tanke är också att med hjälp av media kommunicera hur arbetet bedrivs.

Anledningen till att många känt svagt förtroende för polisen i de här områdena, det är att brottsligheten har fått fortgå, att det har skett öppen brottslighet och våldsbrott som inte klaras upp. (Företrädare från utredningsgruppen)

Något planerat helhetsgrepp kring bemötandefrågor har inte funnits, enligt de intervjuade poliserna. Åtminstone inte på ett sådant sätt att det kan tillskrivas Fenixsatsningen. Många av de intervjuade poliserna säger sig veta vad det är som skapar respektive raserar förtroendet för poliserna i områdena, men man framhåller också att man kollegor emellan inte har samma syn på vilken typ av uppträdande och vilken form av dialog man ska ha med människor som begår brott och med allmänheten i övrigt.

I utredningsgruppen har man haft mer av en medveten implementering i metoduppträdande som skulle kunna beskrivas som ”firm but friendly”. I korthet beskriver man det som att man exempelvis vid ingripanden vid centrumanläggningar, platser där det kan vara riskabelt att ingripa, lägger vikt vid snabba, resoluta och korrekta ingripanden. Man menar att det är viktigt att fullfölja när man har bestämt sig för ett ingripande och att motsatsen i längden bidrar till mer stök och kaos vid ingripanden. Man framhåller att en förutsättning för detta är att det finns erfarna gruppchefer som kan leda poliserna i arbetet.

Ett annat förhållningssätt som framkommer i samtliga intervjuer med dem som arbetat i utredningsgruppen är att de ska betrakta samtliga personer som de kommer i kontakt med som ”framtidiga uppgiftslämnare”. Det betyder att man ska uppträda på ett sådant sätt mot personer som man kommer i kontakt med att de i framtiden kan tänka sig ta kontakt med polisen för att lämna information, anmäla brott osv. Bakgrunden till att detta budskap trummats in hos dem som arbetar i gruppen är gruppchefernas uppfattning om att det finns särskilda utmaningar med att arbeta i områden där man kan tycka att man inte har så mycket gemensamt med de människor som man kommer i kontakt med. Särskilt stora kan utmaningarna bli om man känner att en person inte har förtroende, inte visar respekt eller rent av hatar poliser. Då kan det lätt bli att man lägger för stort fokus på att man representerar en myndighet och att man har rätt att göra det man gör, och inte lägger tillräcklig vikt vid att vara respektfull och visa hyfs. Filosofin är alltså att man framkallar ett bättre beteende om man ständigt tänker på att man vill ha ut så mycket som möjligt från den person man möter.

Utredningsgruppen har också särskilt identifierat ett område där det finns en risk att förtroendet för polisen skadas, och det är i samband med husrannsakingar hemma hos personer som misstänks för brott. Det är inte ovanligt, särskilt när det gäller unga misstänkta, att det finns närstående personer till den misstänkte som påverkas av det ingrepp som en husrannsakan medför. Det kan till exempel handla om att en dator som används av hela eller delar av en familj tas i beslag. Att arbeta så snabbt som möjligt med att undersöka beslagtagna föremål, och så tidigt som

möjligt lämna tillbaka dem, är ett sätt att minimera de negativa konsekvenserna för närstående och därmed också de negativa konsekvenserna för förtroendet för polisen i den verksamheten. Man framhåller också att det är viktigt att ge god information till närstående rörande frågor som de har.

Slutligen har polisen också varit delaktig i projektet Bonnier-Hoops. Projektet har riktat sig mot ungdomar som bor i Järvaområdet och haft sin utgångspunkt på en basketplan som uppfördes på Kista torg under sommarmånaderna 2015 och 2016. Syftet med projektet har varit att erbjuda ungdomar en rolig aktivitet i form av basket samt uppmuntra till läsning. Polisen har bland annat varit delaktig genom att en gång per vecka spela basket med ungdomarna. Tanken från polisens sida har varit att skapa bättre relationer till ungdomar genom att träffa dem i andra sammanhang än vid tjänsteutövning. Projektet är ett samarbete mellan bland annat Bonnierförslagen, Svenska Basketbollförbundet, Polisen, Fryshuset, Stockholm Stad, Lugna Gatan och Citycon.

Det interna samarbetet har gnisslat

Intervjuerna med poliserna ger både en positiv och en negativ bild av det interna samarbetet mellan utredningsgruppen och närpoliserna. Det som tycks fungera tillfredsställande rör främst sådant som informationsöverföring och resursutbyte.

... vi har haft ett bra samarbete med närpolisen ... de har lånat oss personal, vi har hjälpt dem, vi har haft en bra kommunikation. (Företrädare från utredningsgruppen)

När det gäller informationsöverföring handlar det oftast om sådant som kommunikation kring vilka ärenden man arbetar med eller vilka personer man spanar på. Resursutbytet handlar om sådant som att man hjälper varandra exempelvis vid husrannsakingar.

Det som inte tycks ha fungerat lika väl är samarbetet utifrån att man har olika arbetsuppgifter som man ska arbeta med för att tillsammans nå uppsatta mål. I detta avseende är den generella bilden att de olika enheterna jobbat på sin egen kant utan att ha vare sig ha insyn i vad de andra gör eller planera arbetet tillsammans. En bild som givits är att man arbetar i stuprör och att det finns ett motstånd mot att lämna stupröret.

Det finns också kritik mot att man inom projektet inte har samordnat insatser. Ett exempel som tas upp är att när utredningsgruppen arbetat med ett större ärende som lett till lagföring för individer som är centrala i narkotikahandeln så har man inte planerat att arbeta för att bibehålla den dämpande effekt på narkotikahandeln som lagföringarna inneburit.

Tar man bort narkotikaförsäljarna här så står det 200 bakom i ledet och bara väntar på att kliva upp, och då måste man vara med. Samverka med lokalsamhället, skola, stadsdel och vara där och inhämta underrättelse, se vem det är som försöker ta sig in och jobba aktivt mot de individerna som kommer. (Företrädare från närpolisen)

På ett generellt plan efterlyser några av de intervjuade poliserna en bättre koordinering och en tydligare ledning. Man resonerar om att en satsning av den här karaktären nog behöver en samordnare på heltid som både är kunnig i brottsförebyggande arbete och utredningsarbete och som har ett tydligt mandat att styra över insatsen.

... man skulle ha behövt en chef för hela Fenixinsatsen som hade tid med den, fredat övergripande ansvarig för insatsen. Som lite mer kunnat vara där och se till så att det blev mer samverkan, att man gör mer rätt i prioriteringarna. (Företrädare från närpolisen)

Några av de intervjuade närpoliserna ger också uttryck för ett upplevt utanförskap i insatsen. Man tycker att utredningsgruppen har varit prioriterad och blivit synonym med insatsen, trots att tanken var att de olika enheterna skulle samarbeta. Denna bild bekräftas också utifrån intervjuer med företrädare från utredningsgruppen som i huvudsak upplever att arbetet inom den egna gruppen är det som utgör innehållet i Fenixinsatsen.

Hade man menat allvar med att alla skulle vara med inom ramen för Fenixinsatsen, då skulle man ha involverat resurserna ... för har du en liten grupp som är speciella och fredade och sen har du andra halvan som inte är speciella och fredade men förväntas jobba med det ändå ... det är klart att det blir en skillnad i det. (Företrädare från närpolisen)

Varken företrädarna för utredningsgruppen eller närpoliserna verkar tycka att det är bra att utredningsgruppen blivit synonym med insatsen Fenix. Även i detta sammanhang finns det resonemang om att en övergripande ledningsfunktion hade kunnat vara en lösning. Samlokalisering för enheterna och i större utsträckning gemensamma arbetstider och utsättningar är aspekter som nämns som skulle kunna bidra till en ökad vi-känsla mellan de olika enheterna.

Som tidigare nämnts inrättade utredningsgruppen en egen underrättelsefunktion för att man inte ansåg samarbetet med den ordinarie Kriminalunderrättelsetjänsten som tillräckligt givande, samt att man ställde sig frågande till slutsatserna som underrättelsetjänsten hade dragit. Detta trots att det var Kriminalunderrättelsetjänstens underlag som låg till grund för beslutet

om insatsen. Hur detta ska förstås är inte helt lätt att bedöma utifrån intervjuerna med poliserna. Från utredningsgruppen görs främst gällande att man skapat en mer rättvisande bild av situationen i området. Från närpolisernas håll reser man dock vissa frågetecken kring detta. Dels handlar det om huruvida det var motiverat att prioritera ned de centralfigurer som identifierades av Kriminalunderrättelsetjänsten, då de enligt vissa företrädare för närpolisen fortfarande är aktiva och centrala figurer i brotts-sammanhang i områdena. Dels handlar det om huruvida valet av individer utgår från det arbetssätt som fanns i Södertäljesatsningen, och om lösningarna från den satsningen går att applicera på situationen i Husby, Rinkeby och Tensta. Hur det än ligger till med den saken kan man konstatera att det ur samarbetssynpunkt inte är optimalt att man betraktar fenomenen på olika sätt, inte minst mot bakgrund av att en viktig del i Kriminalunderrättelsetjänstens initiala bedömning var att det krävdes en ökad samsyn kring problematiken i området.

Extern samverkan – på samma sätt som tidigare

Lokalpoliserna som arbetar i områdena har sedan många år ett uppbyggt samarbete med en mängd aktörer i områdena. Det gäller bland annat med stadsdelsförvaltningarna, skolor, fastighetsägare, religiösa grupper, idrottsföreningar och andra typer av föreningar. Det finns inget i intervjuerna med poliserna som tyder på att några särskilda initiativ till ny samverkan eller nya arbetssätt kommit som en följd av satsningen, inte med någon av aktörerna. Företrädare för stadsdelsförvaltningarna bekräftar också denna bild. Dessa företrädare beskriver att det finns en nära och bra kontakt mellan polisen och stadsdelsförvaltningarna och att informationsöverföringen är god. De framhåller även att man har ett gott samarbete kring de sociala insatsgrupperna och insatserna för unga vuxna. Däremot upplever man inte att det inom ramen för Fenixprojektet tagits några strategiska initiativ som lett till riktad eller ökad samverkan.

Utredningsgruppen har samverkat med olika aktörer i specifika ärenden, främst Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

Polisernas arbetsmiljö – fler poliser ses som positivt

Det som de flesta intervjuade poliser särskilt betonar som det i Fenixinsatsen som påverkat arbetsmiljön i områdena är den förstärkta numerären, att det har varit fler poliser i områdena och att man oftare kunnat göra ingripanden med tillräckligt många poliser för att de inte ska känna att de är i ett underläge. Några poliser framhåller också att de förbättrade utredningsinsatserna kan ha haft en dämpande effekt på viljan att ge sig på poliser som arbetar i områdena.

Polisen i Västerort har dock redan innan Fenixsatsningen arbetat med metodutveckling och utbildning om hur polisarbetet kan genomföras i socialt utsatta områden. Detta arbete har bland annat resulterat i en handbok över hur man kan hantera social oro (Polisen 2013). Man har även utformat en utbildning som är en variant av polisens bastaktik där yttre personal ges kunskap kring hur man ska agera vid ingripanden för att undvika att riskfyllda situationer uppstår.

Under den tid som Fenixsatsningen har pågått har polisen satsat på en del skyddsutrustning i form av hjälmar och förstärkta bilrutor som ska skydda mot stenkastning och annat.

Närpoliserna tycks också enligt intervjuerna i olika forum diskutera erfarenheter utifrån specifika situationer i syfte att lära sig av erfarenheterna.

Den mediala bilden av Fenix varierar

Något som brukar tas upp som en viktig komponent när polisen vill öka tryggheten och förtroendet för polisen i ett område, är att sprida kunskap om de brottsbekämpande och brottsförebyggande insatser som vidtas. Som tidigare nämnts var det en ambition i Fenixsatsningen att använda media för att till de boende kommunicera hur arbetet bedrevs. För att få en bild av hur Fenixsatsningen har beskrivits i media har Brå gjort en belysning av tidningsartiklar som tagit upp och beskrivit satsningen. Sökningen gav totalt 30 artiklar¹³ under perioden 2014–2015.¹⁴ Syftet med genomgången av artiklar är att ge en bild av hur Fenixsatsningen beskrivits i allmänhet samt hur den har beskrivits av företrädare för polisen.

I totalt 18 av de 30 artiklarna förekommer beskrivningar av vad satsningen är. I nästan samtliga (15 av 18) anges att insatsen går ut på att lagföra högaktivt kriminella individer i områdena. I knappt hälften (8 av 18) anges att insatsen går ut på att hålla bättre ordning i områdena genom högre polisiär närvaro. I en knapp fjärdedel anges att insatsen går ut på att med relationsskapande arbete öka förtroendet för polisen. Endast två av artiklarna tar upp samtliga tre aspekter.

I 8 av artiklarna förekommer citat från företrädare för utredningsgruppen och i 6 av företrädare för närpolisen. Det är tydligt att beskrivningen av Fenixsatsningen ser olika ut beroende på vilka företrädare som intervjuas. Företrädare för utredningsgruppen tenderar att framhålla just utredning och lagföring som det

¹³ Artiklar med samma innehåll (TT-artiklar) har endast räknats en gång.

¹⁴ Sökningen av artiklar genomfördes av Meltwater Sweden och söksträngen hade följande utformning: ((Fenix* AND polis*) AND (Järva* OR Tensta* OR Husby* OR Rinkeby*)).

centrala innehållet i satsningen, och företrädare från närpolisen tenderar att framhålla arbetet med ordningshållning och närvaro. Dock är det vanligare att företrädarna för närpolisen även framhåller arbetet med utredning och lagföring, än att företrädarna för utredningsgruppen framhåller arbetet med närvaro och ordningshållning. Det är främst de gånger som insatschefen har intervjuats som fler aspekter av innehållet i satsningen har lyfts fram, inklusive den övergripande frågan om förtroendeskapande arbete.

Variationen i beskrivningarna av vad insatsen innehåller och att olika företrädare lägger fokus på det ”egna” arbetet kan leda till att allmänheten får svårt att förstå den totala insatsen. Nedanstående citat från två olika tidningsartiklar är exempel på detta, där budskapen lätt kan uppfattas som motsägelsefulla.

Vi har så stora problem i Järvaområdet att det krävs att vi ökar våra resurser där. Järvaborna behöver se sina poliser oftare ... (Insatschefen)

Vi jobbar inte synligt i uniform utan det här är en ren utredningssatsning som gör att vi riktar vårt arbete mot grövre brottslighet och strategiskt viktiga kriminella i området ... (Företrädare från utredningsgruppen)

Slutsatser

Det är tydligt att fokus för satsningen har legat på det repressiva arbetet. Det framkommer såväl i intervjuer med poliserna som vid genomgången av den mediala bilden av Fenix. Polisens arbete har i huvudsak riktats mot utredningsarbete och ordningsarbete. Även om det saknas underlag för att göra jämförelser med hur situationen var tidigare, bedömer Brå att utredningsgruppens arbete har lett till ett ökat tryck på centrala kriminella aktörer när det gäller utredning och lagföring.

Ett omfattande brottsförebyggande arbete i form av att beslagta bilar som ägs av bilmålvakter har genomförts, men i övrigt har inte det brottsförebyggande arbetet varit planlagt eller skett utifrån en bedömning av vilka insatser som behövts och i vilken omfattning.

Tittar man tillbaka på den strategiska inriktningen (se s. 26) framkommer inget i intervjuerna som tyder på att polisen vidtagit någon särskild åtgärd kopplad till lokala näringsidkare. Det kan även konstateras att det inte har formulerats något tydligt övergripande program för hur allmänhetens förtroende eller polisernas arbetsmiljö ska förbättras. När det gäller dessa frågor tycks inriktningen på ett övergripande plan snarare ha varit att ett bättre utrednings- och ordningsarbete och ett ökat antal poliser

ska bidra till att nå de målen. Det framkommer inte heller att Fenixinsatsen har inneburit någon ökad samverkan eller anpassad strategisk samverkan med andra aktörer.

Resultat

Brottsutvecklingen i Rinkeby, Tensta och Husby

I detta kapitel redovisas utvecklingen för dels den polisanmälda brottsligheten i de tre områdena, dels de boendes utsatthet för brott och upplevelser av olika ordningsstörningar. Vad gäller den anmälda brottsligheten finns det skäl att erinra om att den inte är detsamma som den faktiska brottsligheten. Anmälningssstatistiken avser endast de brott som kommit till myndigheternas kännedom och resulterat i att en anmälan upprättats hos polisen. Det finns ett så kallat mörkertal av brott som inte blir anmälda och som därmed inte syns i statistiken. Mörkertalet är olika stort för olika typer av brott och kan också variera från område till område och över tid.

Personrån, misshandel och våld mot polis

När det gäller brott där en gärningsperson interagerat med ett brottsoffer, så kallade offerbrott med interaktion, har vi följt utvecklingen för personrån, misshandel utomhus och våld mot polis. Av dessa är det endast när det gäller personrån som det finns en någorlunda entydig bild i samtliga tre områden. Under Fenixsatsningen har de anmälda personrånen minskat i samtliga områden, och minskningen är totalt sett statistiskt signifikant. Det har i genomsnitt anmälts tre personrån färre per månad. Störst var minskningen av anmälda personrån i Tensta, där 50 procent färre personrån anmäldes under undersökningsperioden jämfört med tidigare. I övriga områden i Järva var det en liten ökning av antalet anmälda personrån.

Antalet anmälningar om misshandel var i stort sett oförändrat i Rinkeby, samtidigt som anmälningarna ökade i Tensta och minskade i Husby. Totalt sett ger det att antalet fall av misshandel under Fenix-perioden legat på samma nivå som åren innan. Dock bör det noteras att antalet anmälningar om misshandel ökade i övriga Järva under samma period, vilket alltså innebär

att utvecklingen av anmälda fall av misshandel var bättre i Fenix-områdena än i omkringliggande områden.

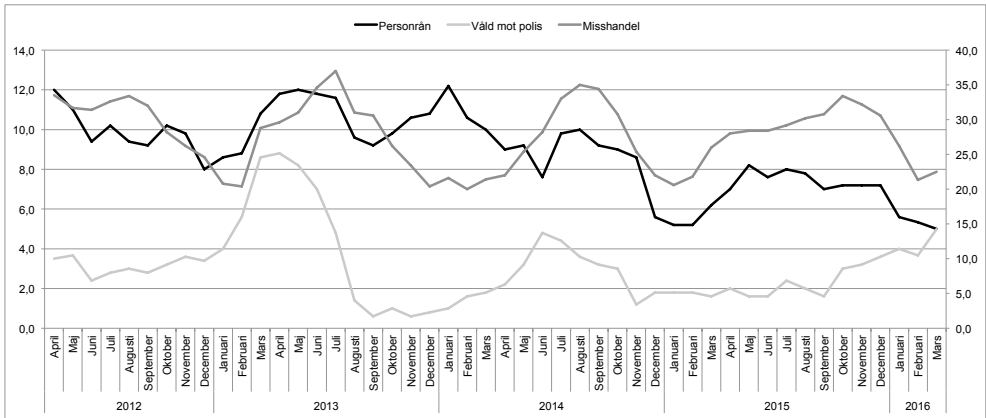
De anmälda fallen av våld mot polis har minskat något i Fenix-områdena, totalt med 17 procent. En stor del av minskningen beror dock på ett stort antal anmälda fall av våld mot polis i samband med de upplopp som inträffade i maj månad 2013. Om man räknar bort de omkring tioalet fall av våld mot polis som uppskattningsvis tillkom i samband med upploppen har det skett en mindre minskning på omkring 5 procent av anmälda fall rörande våld mot polis jämfört med åren innan.

Tabell 1. Genomsnittligt antal anmälda personrån, misshandel utomhus och våld mot polis per månad i Rinkeby, Tensta och Husby samt övriga områden i Järva under den period då Fenixsatsningen pågått samt samma månader tidigare år. Uppgifter från Hobit. (* vid den procentuella förändringen markerar att förändringen är statistiskt signifikant, $p < 0,05$ enligt t-test.)

Personrån	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt Fenix-områden	Övriga områden i Järva
Fenix (140401–160331)	3,42	2,58	1,29	7,29	7,54
Jmf (120401–140331)	3,79	5,13	1,46	10,38	6,92
<i>Förändring i procent</i>	<i>-10 %</i>	<i>-50 %*</i>	<i>-11 %</i>	<i>-30 %*</i>	<i>9 %</i>
Misshandel utomhus					
Fenix (140401–160331)	11,29	12,17	4,29	27,75	19,92
Jmf (120401–140331)	11,16	10,88	5,92	27,96	16,75
<i>Förändring i procent</i>	<i>1 %</i>	<i>12 %</i>	<i>-27 %</i>	<i>-1 %</i>	<i>19 %</i>
Våld mot polis					
Fenix (140401–160331)	1,17	1,29	0,38	2,83	0,75
Jmf (120401–140331)	1	1,79	0,63	3,42	0,63
<i>Förändring i procent</i>	<i>17 %</i>	<i>-28 %</i>	<i>-40 %</i>	<i>-17 %</i>	<i>20 %</i>

Studerar man tidsserier för ovan nämnda brott kan man se att en minskning av antalet personrån sammanfaller i tid med att Fenixsatsningen inleds. De anmälda fallen av våld mot polis tycks öka i samband med att satsningen inleds, därefter lägga sig på en lägre nivå från hösten 2014 till hösten 2015 då de sedan ökar igen. I det sammanhanget kan det vara värt att notera att närpoliserna upplevde att man hade en särskilt hög närvaro i områdena under perioden oktober 2014 till april 2015 (se s. 29), vilket alltså betyder att perioden med lägre antal händelser av våld mot polis sammanfaller med en period med högre närvaro av polis i områdena.

Figur 1. Antal anmälda fall av personrån, våld mot polis och misshandel per månad sammantaget i Rinkeby, Tensta och Husby. Antalet personrån och våld mot polis avläses i den vänstra axeln och antalet misshandel i den högra. Fem månaders glidande medelvärden. Uppgifter från Hobit.

Lägenhetsinbrotten har tydligt minskat

När det gäller brott där gärningspersoner typmässigt inte interagerar med ett brottsoffer, så kallade offerbrott utan interaktion, har vi följt utvecklingen för lägenhetsinbrott och anlagda bränder.

Anmälningarna om lägenhetsinbrott har minskat tydligt i Fenixområdena under den studerade perioden jämfört med samma period tidigare år, totalt med 41 procent. Minskningarna avser alla tre områden, men är störst i Tensta och Husby. Generellt sett är anmälningstatistiken för lägenhetsinbrott en mer tillförlitlig indikator på den verkliga brottsligheten, då dessa brott dras med betydligt lägre mörkertal än exempelvis misshandelsbrott eller personrån (NTU). Minskningen i antalet anmälda brott är således en ganska stark indikation på att det skett färre inbrott i områdena under den tid som Fenixinsatsen pågått. Minskningen i antalet anmälda lägenhetsinbrott i Fenixområdena är också större än i övriga Järvaområdet, där de anmälda lägenhetsinbrotten minskade med 9 procent under samma period.

Antalet anmälningar om anlagda bränder har också tydligt minskat; totalt rör det sig om en minskning på drygt 26 procent. Men på samma sätt som när det gäller det anmälda våldet mot polisen så invercade kravallerna i maj 2013 kraftigt på antalet bränder under jämförelseperioden. Om man räknar bort de uppskattningsvis hundra extra anmälningar som tillkom under upploppen kvarstår en minskning på knappt 11 procent.¹⁵ Samtidigt som an-

¹⁵ Även i övriga områden i Södra Järva var det ovanligt mycket bränder i maj 2013, men inte lika många som i Fenixområdena. Det innebär att ökningen i de övriga områdena är något "överdriven" och att en jämförbar siffra rörande den procentuella ökningen i de övriga områdena hamnar på runt tio procent.

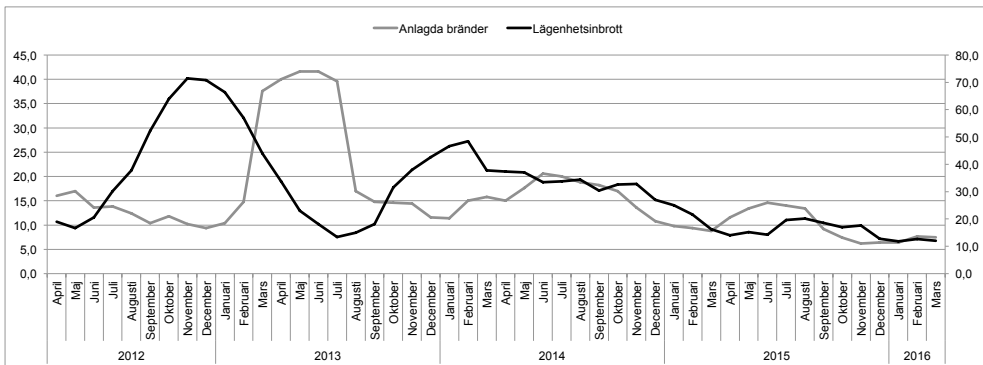
mätningarna om anlagda bränder har minskat i Fenixområdena har de ökat i övriga områden i Järva.

Tabell 2. Genomsnittligt antal anmälda lägenhetsinbrott och anlagda bränder per månad i Rinkeby, Tensta och Husby samt övriga områden i Järva under den period då Fenixsatsningen pågått samt samma period tidigare år. Uppgifter från Hobit. (* vid den procentuella förändringen markerar att förändringen är statistiskt signifikant, $p < 0,05$ enligt t-test.)

	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt Fenix-områden	Övriga områden i Järva
Lägenhetsinbrott					
Fenix (140401–160331)	11,96	8,21	2,42	22,58	6,38
Jmf (120401–140331)	15,29	18,42	4,75	38,46	7
Förändring i procent	-22 %	-55 %*	-49 %*	-41 %*	-9 %
Anlagda bränder					
Fenix (140401–160331)	5,17	6,87	1,58	13,62	7,66
Jmf (120401–140331)	6,79	7,92	3,79	18,5	6,25
Förändring i procent	-24 %	-13 %	-58 %	-26 %	23 %

Studerar man tidsserierna för anmälningar om anlagda bränder och lägenhetsinbrott kan man se en ganska tydlig nedgång som tämligen väl sammanfaller med att satsningen inleddes i april 2014.

Figur 2. Antal anmälda fall av anlagda bränder och inbrott i lägenhet per månad sammantaget i Rinkeby, Tensta och Husby. Antalet fall av anlagda bränder avläses i den högra axeln och antalet fall av inbrott i lägenhet i den vänstra. Fem månaders glidande medelvärden. Uppgifter från Hobit.

Ingripanden mot överlåtelse av narkotika har ökat markant

När det gäller de så kallade ingripandebrotten, de brott som i huvudsak upptäcks och anmäls av polisen, har vi studerat ett antal trafikbrott och överlåtelse av narkotika.

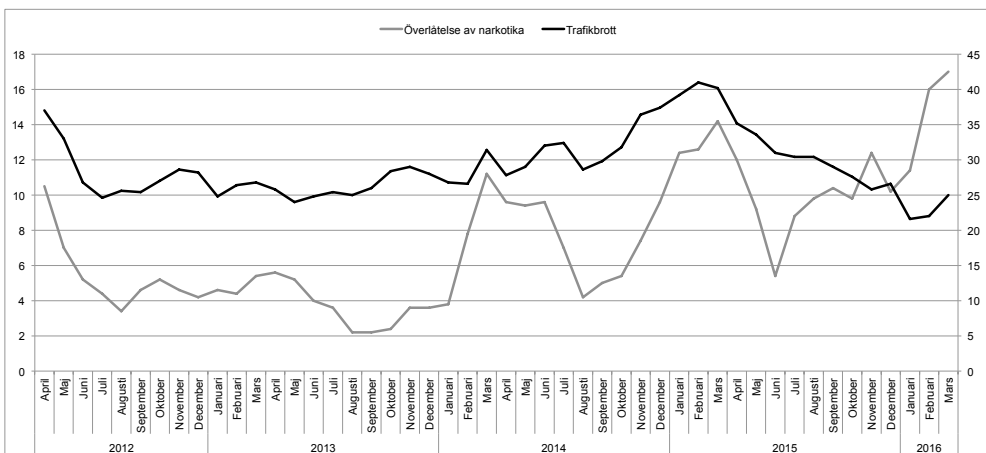
De anmälda brotten rörande överlåtelse av narkotika har ökat markant under den tid som Fenixinsatsen pågått, totalt med 139 procent. Det är främst i Husby och Tensta som ökningarna har skett. Även de anmälda trafikbrotten har ökat, främst i Husby. Dessa typer av brott kallas ingripandebrott och hur många sådana som anmäls styrs i hög grad av hur polisen arbetar. Ökningarna vittnar således om att polisen i samtliga tre områden intensifierat arbetet och i högre grad ingripit mot brottsligheten.

Tabell 3. Genomsnittligt antal anmälda trafikbrott och narkotikabrott per månad i Rinkeby, Tensta och Husby samt övriga områden i Järva under den period då Fenixinsatsningen pågått samt samma period tidigare år. Uppgifter från Hobit. (* vid den procentuella förändringen markerar att förändringen är statistiskt signifikant, $p < 0,05$ enligt t-test.)

	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt Fenix-områden	Övriga områden i Järva
Trafikbrott					
Fenix (140401–160331)	12,46	13,04	5,71	31,21	36,75
Jmf (120401–140331)	11,29	11,63	3,79	26,71	34,25
Förändring i procent	+10 %	+12 %	+51 %*	+17 %	+7 %
Överlåtelse av narkotika					
Fenix (140401–160331)	2,13	3,67	4,58	10,38	2,50
Jmf (120401–140331)	1,75	1,33	1,25	4,33	2,13
Förändring i procent	+21 %	+175 %*	+267 %*	+139 %*	+18 %

Studerar man tidserier över de anmälda trafikbrotten och överlåtelsebrotten för narkotika ser utvecklingen något olika ut för de två brottstyperna. Bägge ökar tydligt till antalet omkring tid-

Figur 3. Antal anmälda trafikbrott och narkotikabrott per månad sammantaget i Rinkeby, Tensta och Husby. Antalet överlåtelser avläses i den vänstra axeln och antalet trafikbrott i den högra. Fem månaders glidande medelvärden. Uppgifter från Hobit.

punkten när Fenix-insatsen inleddes, men det är bara för överlåtelsebrotten som ökningen håller i sig hela perioden. Trafikbrotten börjar minska under våren 2015 och är 2016 färre till antalet än före satsningen.

En något mindre andel av de boende som besvarat enkäterna har utsatts för brott

För att komplettera bilden som de anmälda brotten ger av brottsutvecklingen i områdena har de boende tillfrågats om de utsatts för olika typer av brott. Detta har skett vid två tillfällen, i maj 2015 och maj 2016. De svarande har då angivit om de utsatts för bostadsinbrott, personrån, hot och våld under de senaste tolv månaderna. Genom att jämföra andelen personer som uppger att de utsatts för brott mellan de två mätillfällena fås ytterligare en bild av hur brottsligheten i områdena har utvecklats.

Eftersom dataunderlaget är ganska litet måste man vara försiktig i tolkningen av resultaten. Överlag tycks dock utsattheten för brott snarare ha minskat än ökat. Det gäller totalt sett för samtliga efterfrågade brott. Det gäller också alla undersökta brotstyper i samtliga tre områden med undantag för hot i Tensta, där det var en något större andel som rapporterade om utsatthet år 2016. Vid mätningen 2015 uppgav 19 procent av dem som besvarade enkäten att de utsatts för åtminstone ett av brotten som ingick i undersökningen. Motsvarande andel ett år senare

Tabell 4. Andel av dem som besvarat Brås enkät i Rinkeby, Tensta och Husby som utsatts för ett urval av brott de senaste 12 månaderna vid mätningarna 2015 och 2016. Andel i procent. Antal svarande (n) redovisas i bilaga 1.

	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt Fenix-områden
Bostadsinbrott				
Mätning 1 2015	9,9	5,5	4,0	6,5
Mätning 2 2016	5,9	4,3	2,5	4,2
Personrån				
Mätning 1 2015	7,3	7,3	5,8	6,8
Mätning 2 2016	4,5	3,7	5,0	4,4
Hot				
Mätning 1 2015	10,1	8,9	10,5	9,8
Mätning 2 2016	7,9	13,5	6,2	9,4
Våld				
Mätning 1 2015	4,5	4,1	2,3	3,7
Mätning 2 2016	4,0	1,6	1,8	2,4
Något av ovanstående brott				
Mätning 1 2015	23,9	18,2	15,3	19,1
Mätning 2 2016	15,4	18,8	10,2	15,0

var 15 procent. Detta betyder att resultaten från undersökningen rörande utsatthet i stort stödjer resultaten från de anmälda brotten som tyder på en minskad brottslighet i områdena.

För samtliga brott gäller att utsattheten är något högre bland män och yngre personer än bland kvinnor och äldre personer. I samtliga kategorier gäller dock att andelen utsatta är lägre år 2016 än år 2015.

De boende som svarat på Brås enkät upplever inte att ordningsproblemen har minskat

Utöver den raka frågan om egen utsatthet för ett antal brott vid de två mätillfällena ombads de boende även att gradera hur stora problem man upplevde rörande olika ordningsstörningar i det egna bostadsområdet. Resultaten visar att de svarande graderar mindre grova brott, såsom buskörning, nedskräpning och skadegörelse, högre på problemskalan än grövre brott, såsom våld eller hot om våld och inbrott. På ett övergripande plan är det främst två resultat som är slående. Det ena är att de svarande graderar samtliga ordningsproblem högt i den tiogradiga skalan. Medelvärdena varierar mellan 6,5 och 8,9, och andelen som angivit det maximala värdet i skalan, 10, varierar mellan 29 och 64 procent. Det andra är att graderingen i stort sett är oförändrad mellan de två mätillfällena. Den enda statistiskt säkerställda skillnaden¹⁶

Tabell 5. De svarandes genomsnittliga gradering av olika typer av lokala ordningsproblem på en skala från 1 till 10 samt andel som angivit graderingen den högsta graderingen, 10, i Rinkeby, Tensta och Husby vid mätningarna 2015 och 2016. (* vid den procentuella förändringen markerar att förändringen är statistiskt signifikant, $p < 0,05$ enligt t-test.) Antal svarande (n) redovisas i bilaga 1.

	2015		2016	
	Medel	Andel 10	Medel	Andel 10
Buskörning med moped eller MC	8,9	64	8,9	63
Nedskräpning	8,3	49	8,3	48
Skadegörelse	8,0	42	8,0	40
Buskörning med bil	7,8	47	7,9	46
Narkotikahandel	7,9	50	8,3*	54
Ungdomsgång som bråkar och stör	7,7	40	7,7	41
Bilbränder	7,6	42	7,3	40
Stenkastning mot polis	7,6	46	7,9	49
Inbrott	7,3	35	7,1	29
Våld	7,1	32	7,2	33
Cykelstölder	7,1	36	6,9	34
Berusade eller drogpåverkade personer	6,9	33	6,9	30
Stenkastning mot brandkår	6,4	37	6,8	41

¹⁶ T-test, $p = 0,038$

som finns är att problemgraderingen gällande narkotikahandel har ökat 2016 jämfört med 2015. Enligt dem som besvarat Brås enkät är alltså upplevelsen av ordningsproblem oförändrad mellan år 2015 och år 2016.

Kvinnorna har generellt en högre gradering av ordningsproblemen än vad männen har, skillnaden är dock ganska liten. Gällande ålder finns det inga tydliga mönster när det gäller gradering av ordningsproblem. Inte heller utifrån undergrupper baserade på kön och ålder kan man se några skillnader i hur ordningsproblemen graderats år 2015 och 2016.

Dubbla bilder utifrån polisens bedömning

Ytterligare ett sätt att belysa hur situationen i områdena upplevs är utifrån polisens bild. Brå har inhämtat polisens bild både genom intervjuer och genom enkäter. De ger ganska olika resultat kring hur situationen i områdena har utvecklats. Intervjuerna ger i överlag en mer positiv bild än vad enkätundersökningen ger.

Den generella bilden som poliserna ger i intervjuerna är att det har blivit lugnare i områdena. Det uttrycks i termer av att man upplever att man i högre grad kan göra ingripanden utan att det blir stökiga situationer. Man har även intryck av att situationen med buskörningar har förbättrats. Detta exemplifieras genom att man har färre ”efterföljanden”, alltså situationer där någon försöker köra från polisen efter att ha blivit ombedd att stanna.

I enkäten till poliserna ställdes frågan om de upplever att situationen i områdena är sådan att det dels tar längre tid för polisen att agera på larm än det gör i andra områden, dels innebär en risk att polisen avstår från att ingripa mot brott som man borde ha ingripit mot.

Utifrån svaren är det tydligt att den allmänna uppfattningen bland poliserna är att situationen i områdena är sådan att det tar längre tid att agera på larm än det borde göra, samt att det finns risk att polisen avstår från att ingripa mot brott. En mycket stor andel av poliserna anger också att de har personlig erfarenhet av att låta bli att ingripa mot brottslighet på grund av hur man upplever situationen i områdena. Jämför man svaren år 2016 med 2015 är det en större andel av poliserna som vid den senare mätningen är av uppfattningen att det tar längre tid att agera på larm. Andelen som anser att det finns en risk att polisen avstår från att ingripa mot brott är i stort sett oförändrat på hög nivå, drygt 90 procent. Därtill kan också läggas att poliserna uppger en högre grad av oro över att utsättas för våld i områdena år 2016 jämfört med år 2015 (se stycket om polisernas arbetsmiljö, s. 59). Enkätsvaren från poliserna ger således inte en bild av att situationen i områdena har förbättrats.

Tabell 6. Andel poliser vid mätningarna 2015 och 2016 som anger att situationen i Fenix-områdena har en negativ påverkan på polisens tid att agera på larm samt villighet att ingripa mot brottsliga gärningar. Andel i procent.

	2015 (N = 128)	2016 (N = 82)
Anser att det tar längre tid att agera på larm	58	79
Risk att polisen avstår från att ingripa mot brott som man borde ingripa mot	93	94
Själv varit med om att avstå från att ingripa mot brott som man borde ingripit mot	79	87

Trygghet hos dem som besvarat Brås enkät

Andelen otrygga har ökat

Vid bägge mätningarna var det en mycket stor andel av dem som besvarat Brås enkät i Husby, Rinkeby och Tensta som kände sig otrygga vid utomhusvistelse kvällstid i det egna bostadsområdet. Andelen som upplever otrygghet var dessutom större vid den senare mätningen, 60 procent år 2016 jämfört med 48 procent år 2015. Samtidigt har andelen trygga minskat om än inte lika mycket. Utvecklingen rörande trygghet ser likadan ut i samtliga tre områden. Även om direkta jämförelser inte kan göras mellan det icke-representativa urvalet i den föreliggande undersökningen med NTU så kan det ändå vara värt att nämna att andelen som upplever otrygghet enligt ovan nämnda principer var 15 procent för hela landet år 2014 (Brå 2015).

Andelen otrygga är större bland kvinnor än bland män både år 2015 och 2016. Dock har andelen otrygga bland män ökat mer än bland kvinnor mellan de två åren. År 2016 var det 66 procent av kvinnorna som uppgav att de kände sig otrygga och 53 procent av männen. Motsvarande siffror året innan var 55 procent och 40 procent. Otryggheten är också större bland äldre personer än bland yngre personer. Skillnaderna mellan år 2015 och 2016 är mer likartade mellan olika åldersgrupper.

Tabell 7. Andelen otrygga och andelen trygga vid utevistelse kvällstid i det egna bostadsområdet bland de svarande i Rinkeby, Tensta och Husby år 2015 och 2016. Andel i procent. (*markerar att förändringen är statistiskt signifikant, $p < 0,05$ enligt chi2-test.) Antal svarande (n) redovisas i bilaga 1.

	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt
Andelen otrygga				
Mätning 1 2015	47	52	45	48
Mätning 2 2016	57	65	56	60*
Andelen trygga				
Mätning 1 2015	33	34	35	34
Mätning 2 2016	30	24	28	27*

Oron att utsättas för bostadsinbrott tycks ha minskat något, men ökat något för våld

Även när det gäller oro att utsättas för brott är det en större andel av de svarande i Fenixområdena än i landet som helhet, som är oroliga. I NTU var det 16 procent av befolkningen som år 2014 uppgav att de under det senaste året känt oro över att utsättas för inbrott i bostaden och 10 procent som uppgav att de känt oro att utsättas för överfall/misshandel (Brå 2015). Bland dem som besvarat Brås enkät i Fenixområdena är det grovt sett hälften som under det senaste året känt oro att utsättas för såväl inbrott som misshandel. Skillnaderna i andel mellan de två mät-tillfällena är små i bägge fallen, men det tycks som att oron att utsättas för bostadsinbrott minskat något medan oron att utsät-tas för våld har ökat något. Dessa skillnader är dock för små för att vara statistiskt säkerställda.

Både när det gäller oro över att utsättas för inbrott och överfall/misshandel har andelen kvinnor som uttrycker oro minskat. För männen är oron oförändrad när det gäller inbrott, men en större andel uppger oro över att utsättas för våld 2016 än året innan.

Tabell 8. Andel av de svarande i Rinkeby, Tensta och Husby som anger att de känner oro över att utsättas för bostadsinbrott eller misshandel år 2015 och 2016. Andel i procent. Antal svarande (n) redovisas i bilaga 1.

Oro att utsättas för ...	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt
... bostadsinbrott				
Mätning 1 2015	58	55	42	52
Mätning 2 2016	55	49	41	48
... överfall/misshandel				
Mätning 1 2015	41	48	43	44
Mätning 2 2016	45	50	43	47

Inte bara polisiär verksamhet ses som viktig för tryggheten

De boende som besvarat Brås enkät ombads också gradera hur viktiga de anser olika faktorer vara för att de ska känna trygghet. Faktorerna var både sådana som rör polisen och sådana som andra lokala myndigheter har ansvar för eller som lokalsamhället bara delvis kan påverka. Utgångspunkten för frågan var att se i vilken grad de boende som besvarat Brås enkät anser att brotts-problemen främst är en polisiär fråga eller som också kräver andra typer av åtgärder.

Resultaten visar att de svarande överlag upplever att samtliga faktorer är viktiga. På en tiogradig skala varierar svaren mellan 7,9 och 9,1. Det som ses som allra viktigast är en välfungerande

skola, fritidsaktiviteter för ungdomar och föräldrastöd. Det är således aspekter som knyter an till barn och unga som graderas som viktigast för tryggheten.

Jämför man graderingarna år 2016 med år 2015 är de i stort sett likadana, med en svag tendens till att kameraövervakning, hårda straff för brottslingar och polisiär verksamhet har graderats högre.

Kvinnorna ligger generellt högre i graderingarna än männen. Några tydliga skillnader mellan kvinnor och män i hur graderingarna har förändrats mellan de två åren, finns däremot inte. Den äldsta gruppen bland de svarande ger i större utsträckning än de yngre uttryck för att det är viktigt med många poliser, säkra lås och dörrar, hårda straff och kameraövervakning.

Tabell 9. Gradering på en tiogradig skala vad de svarande i Husby, Rinkeby och Tensta anser behövas för att de ska känna trygghet i sitt bostadsområde år 2015 och 2016 (0 = Inte alls viktigt, 10 = Mycket viktigt). Antal svarande (n) redovisas i bilaga 1.

	2015	2016
Välfungerande skola	9,0	9,1
Fritidsaktiviteter för ungdomar	8,9	8,9
Stöd till föräldrar med behov	8,8	8,8
Kameraövervakning	8,5	8,8
Hårda straff	8,4	8,7
Låg arbetslöshet	8,3	8,5
Säkra lås och dörrar	8,3	8,5
Poliser	7,9	8,2
Starkt föreningsliv	7,9	8,0

Förtroendet för polisen

Förtroendet för polisen är oförändrat

Förtroendet för polisen bland de boende i Fenixområdena som besvarat Brås enkät är betydligt lägre i jämförelse med landet i helhet. I nationella trygghetsundersökningen (NTU 2015) var det 60 procent som uppgav att de har ett ganska eller mycket högt förtroende för polisen. Motsvarande siffra bland de svarande i Fenixområdena ligger på omkring 40 procent.

Skillnaderna mellan de två mätningarna i Fenixområdena är mycket små, och den mest rimliga bedömningen totalt sett är att förtroendet för polisen är oförändrat.

Kvinnorna som besvarat enkäten har bägge åren ett något högre förtroende för polisen än vad männen har. Omkring 41 procent av kvinnorna och 36 procent av männen har förtroende. Dock är förtroendet för polisen oförändrat för såväl män som kvin-

nor. Bland yngre personer som besvarat enkäten är andelen med förtroende högre år 2016 än 2015, och bland äldre är den lägre. Inga av skillnaderna utifrån kön och ålder är dock statistiskt signifikanta.

Tabell 10. Andel med högt respektive lågt förtroende för den lokala polisen bland de svarande i Rinkeby, Tensta och Husby år 2015 och 2016. Andel i procent. Antal svarande (n) redovisas i bilaga 1.

	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt
Andel med högt förtroende				
Mätning 1 2015	38	37	39	38
Mätning 2 2016	39	35	43	39
Andel med lågt förtroende				
Mätning 1 2015	22	26	17	22
Mätning 2 2016	26	25	22	24

Totalt sett inga förändringar gällande de svarandes uppfattningar om polisens effektivitet

Förtroendet för polisen hos befolkningen kan styras av en mängd olika faktorer. Det kan till exempel handla om hur väl polisen utför sin uppgift i samhället och hur de uppträder när de utför uppgiften. Brå har försökt få en närmare bild av det genom ett antal fördjupande enkätfrågor. Frågorna rörde hur bra de svarande tror att polisen är på att förebygga narkotikaförsäljning och våldsbrott och att gripa inbrottstjuvar, hur snabba de är på att rycka ut om det skett ett våldsbrott samt i vilken utsträckning de uppträder respektfullt i kontakten med människor i området. De fyra förstnämnda faktorerna kan sägas vara indikatorer på allmänhetens uppfattning om polisens effektivitet och den sistnämnda på polisens bemötande.

Högst andel positiva svar ges i fråga om bemötandet. En klar majoritet, omkring två tredjedelar av de svarande, anser att polisen uppträder respektfullt. Färre anser att polisen är snabb på att komma till en våldshändelse,¹⁷ drygt 40 procent är av den uppfattningen. Lägst tankar har de svarande om polisens förmåga att förebygga narkotikahandel och att gripa inbrottstjuvar, endast 15–20 procent anser att polisen har den förmågan.

Totalt sett ser man ingen förändring till inställning rörande polisens arbete. Dock tycks det vara så att de svarande i Husby i något större utsträckning är positiva till polisens förmågor och uppträdande år 2016 än år 2015, medan det omvända gäller för

¹⁷ Mediantiden för hur lång tid de boende tror att det tar för polisen att komma till en våldshändelse är bland dem som svarat snabbt 15 minuter, dem som svarat varken snabbt eller långsamt 20 minuter och dem som svarat långsamt 30 minuter.

Rinkeby. I Husby var det en signifikant större andel som ansåg att polisen är bra på att förebygga narkotikaförsäljning år 2016 jämfört med år 2015, samt jämfört med Rinkeby och Tensta år 2016.

Kvinnorna som besvarat enkäten ger totalt sett uttryck för att ha högre förtroende för polisens effektivitet och bemötande än vad männen har. Dock finns det inga skillnader utifrån kön i hur uppfattningarna om effektivitet/bemötande har förändrats.

Bortsett från hur lång tid man tror att det tar för polisen att rycka ut vid ett våldsbrott finns inga skillnader baserat på ålder. Bland de äldre personerna är det omkring 45 procent som anser att polisen är snabb på att rycka ut. Motsvarande bland de yngre personerna är omkring 34 procent. Inte heller när det gäller ålder finns det några skillnader i hur uppfattningarna om effektivitet/bemötande har förändrats.

Tabell 11. Andelen positivt inställda till polisens arbete i olika avseenden bland de svarande i Rinkeby, Tensta och Husby år 2015 och 2016. Andel i procent (*markerar att förändringen är statistiskt signifikant, $p < 0,05$ enligt chi2-test). Antal svarande (n) redovisas i bilaga 1.

	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt
Förebygga våldsbrott				
Mätning 1 2015	30	22	30	27
Mätning 2 2016	23	20	35	26
Förebygga narkotikaförsäljning				
Mätning 1 2015	23	13	18	18
Mätning 2 2016	18	11	31*	20
Snabb responstid				
Mätning 1 2015	36	41	43	40
Mätning 2 2016	38	42	42	41
Ta fast inbrottstjuvar				
Mätning 1 2015	16	13	15	15
Mätning 2 2016	12	11	23	15
Respektfullt bemötande				
Mätning 1 2015	69	62	64	65
Mätning 2 2016	61	66	71	66

Andelen som skulle kunna tänka sig ställa upp som vittnen till brott är oförändrad

I enkäten ombads de svarande även ta ställning till hur de skulle agera i ett fiktivt exempel rörande en rånsituation. De svarande skulle föreställa sig att de i sitt eget område ser en person putta en annan person till marken och därefter ta dennes plånbok. De svarande ombads att uppskatta hur sannolikt det är att de 1) ringer polisen, 2) pekar ut gärningspersonen för polisen och 3) ställer upp som vittnen till händelsen vid en rättegång. Vid bägge

mättillfällena var det omkring 80 procent av de svarande som uppgav att det var sannolikt att de skulle ringa polisen. En något lägre andel, omkring 70 procent, anger att det är sannolikt att de skulle peka ut en gärningsperson för polisen. Andelen som anger att de skulle ställa upp som vittnen vid en rättegång är tydligt mindre; mellan 50 och 60 procent anger att det är troligt att de skulle ställa upp som vittnen.

Skillnaderna mellan de två mättillfällena är små och statistiskt osäkra, och det ligger närmast till hands att tro att andelen som ställer upp för rättskedjan är oförändrad.

Utifrån ålder och kön finns i stort sett bara en skillnad som är värd att uppmärksamma och det är att andelen äldre som anger att de kan tänka sig att ställa upp som vittnen minskat från 64 till 53 procent. I övrigt är svarsmönster och utveckling ganska likartad utifrån kön och ålder.

Tabell 12. Andelen av de svarande som i olika avseenden ställer upp för rättskedjan år 2015 och 2016. Andel i procent. Antal svarande (n) redovisas i bilaga 1.

	2015	2016
Ringer polisen	81	79
Pekar ut gärningsperson	73	70
Vittnar i rättegång	58	53

Fler känner till polisens Fenixsatsning, men många gör det fortfarande inte

Ett antagande som polisen haft är att allmänhetens förtroende för polisen ska öka genom den särskilda satsningen på att få ner brottsligheten i området som Fenix är. För att få full effekt för att nå detta mål torde det vara av vikt att allmänheten dels känner till satsningen, dels märker att den innebär något i praktiken.

År 2015 var det endast 40 procent av de som besvarade Brås enkät som uppgav att de kände till Fenix. Ett år senare hade denna andel ökat till 51 procent. Om än det är positivt att fler känner till Fenix vid den senare mätningen, är det ändå problematiskt att en så stor andel som hälften av de svarande inte gör det. En klar majoritet av dem som hört talats om satsningen har gjort det genom media. År 2015 var det omkring 70 procent som hade gjort det och 2016 drygt 80 procent. Att de svarande fått information om satsningen direkt av polisen är betydligt ovanligare. I den första mätningen var det 13 procent av dem som kände till satsningen som hade hört polisen informera om den, och år 2016 var denna andel 5 procent.

Vid bägge mätningarna var andelen som kände till satsningen högre bland kvinnorna och bland äldre personer. Det går inte att avgöra om detta beror på att dessa grupper mer aktivt själva sökt information, genom media eller andra kanaler, eller om det beror på att polisen bättre nått dessa grupper med information. Dock har andelen som känner till satsningen ökat i samtliga grupper.

Tabell 13. Andel av de svarande i Rinkeby, Tensta och Husby som känner till polisens Fenixsatsning samt på vilket sätt de har hört talas om den år 2015 och 2016. Andel i procent. Antal svarande (n) redovisas i bilaga 1.

	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt
Känner till Fenix				
Mätning 1 2015	39	47	35	40
Mätning 2 2016	56	49	47	51

Av dem som hört talas om polisens satsning är det bägge åren omkring 30 procent som uppger att de också har märkt att polisen arbetat annorlunda i området. Sättet på vilket man märkt polisens satsning är oftast angivet i positiva ordalag. Det som främst nämns är att man lagt märke till en större polisiär närvaro och att poliserna oftare tar kontakt med ungdomar på ett förtroendeskapande sätt. En del nämner också att de märkt att polisen arbetat mer offensivt mot buskörning. Dessutom är det många som anger att de märkt av polisens närvaro genom återkommande aktiviteter med polishelikopter.

Ett fåtal av de svarande anger dock att en ökande närvaro har haft en negativ inverkan. Det finns såväl kommentarer som tar upp problem med att poliser betett sig kränkande mot människor som att polisens närvaro bidrar till att spända situationer uppstår.

En del av de svarande har vid denna fråga passat på att uttrycka att man oftare önskar se fotpatrullerande poliser i stället för poliser i bilar.

Polisernas arbetsmiljö

Innan vi tittar på hur arbetsmiljön har utvecklats kan det vara värt att göra några iakttagelser gällande de poliser som har besvarat enkäten. Könsfördelningen är i stort sett likadan bägge åren, cirka en fjärdedel av de svarande är kvinnor. Åldersmässigt är det en yngre grupp som besvarat enkäten år 2016 än 2015. År 2015 var närmare 20 procent av de svarande minst 40 år gamla, och 2016 var det endast ett fåtal i gruppen svarande som var 40 år och äldre. År 2015 var det en stor andel av de svarande som hade anställts i samband med satsningen. Närmare en tredjedel av de svarande hade arbetat i området i mindre än ett år vid

tidpunkten då enkäten fylldes i. År 2016 är det inte någon som har arbetat i områdena i mindre än ett år. Andelen poliser med lång erfarenhet av arbete i området är också lägre 2016 än 2015. Omkring en fjärdedel av poliserna som besvarade enkäten 2015 hade arbetat i minst sex år i området. År 2016 var den andelen endast sju procent.

Den upplevda arbetsmiljön har försämrats

Att polisen i Fenixområdena upplever arbetsmiljöproblem bekräftas i Brås enkätstudie. En majoritet anser att varken den fysiska eller den psykiska arbetsmiljön är god. Totalt sett ger också poliserna uttryck för att såväl den fysiska och psykiska arbetsmiljön är sämre år 2016 jämfört med år 2015. Främst har de grupper ökat i storlek som anser att enkätens påstående om att den ”fysiska och psykosociala arbetsmiljön är god” stämmer dåligt. Det fanns år 2015 en tendens att poliserna som arbetat i området i mindre än ett år gav uttryck för en mer positiv inställning till arbetsmiljön än övriga poliser.

Tabell 14. Andel av poliserna i Fenixområden som anser att de har en god fysisk respektive psykosocial arbetsmiljö år 2015 och 2016. Andel i procent. (*markerar att förändringen är statistiskt signifikant, $p < 0,05$ enligt chi2-test.)

	2015 Samtliga svarande (N = 127)	2016 Samtliga svarande (N = 82)
God fysisk arbetsmiljö		
Stämmer bra	38	35
Tveksamt om det stämmer	37	26
Stämmer dåligt	26	40*
God psykosocial arbetsmiljö		
	(N = 126)	(N = 82)
Stämmer bra	49	36
Tveksamt om det stämmer	28	26
Stämmer dåligt	23	38*

När poliserna besvarar mer specifika frågor som påverkar hur man upplever sin arbetsmiljö är det tydligt att missnöjet gäller flera aspekter. År 2016 är det endast hälften av poliserna som besvarat Brås enkät som upplever att man har den utrustning och den utbildning som krävs för att man ska kunna utföra arbetet. Gällande utrustning har andelen inte förändrats nämnvärt sedan år 2015, men gällande utbildningsfrågan är skillnaden stor, då det var närmare 70 procent som då angav att man hade den utbildning som krävs för arbetet. En liknande utveckling ser man när det gäller hur poliserna upplever att de har chefer som lyssnar på kritik och styr arbetet så att man förstår vad som förvän-

tas av en. Särskilt gällande den sistnämnda har andelen positiva minskat kraftigt, från 86 till 52 procent.

Tabell 15. Andel av poliserna som är nöjda med olika arbetsmiljörelaterade faktorer år 2015 och 2016. Andel i procent (*markerar att förändringen är statistiskt signifikant, $p < 0,05$ enligt chi2-test).

	2015 (N = 126-127)	2016 (N = 182)
Trivsel med arbetskamrater	100	91
Har den utrustning som krävs för arbetet	55	51
Har den utbildning som krävs för arbetet	70	47*
Chefer som lyssnar på kritik	70	51*
Chefer som styr på sådant sätt att man förstår vad som förväntas	86	52*

Minskad arbetsglädje och känsla av meningsfullhet

Vid bägge mättillfällena är det en majoritet av poliserna som uppger att de känner arbetsglädje och att arbetet som de utför känns meningsfullt. Dock har andelarna minskat i bägge fallen. År 2016 var det knappt 70 procent som angav att de känner arbetsglädje. Det är 20 procentenheter färre än år 2015, då det var närmare 90 procent som angav att de kände arbetsglädje. Andelen som uttrycker att de känner meningsfullhet med arbetet har minskat ännu mer, från 86 procent till knappt 58 procent, alltså en minskning med 28 procentenheter mellan de två åren.

Tabell 16. Andel av poliserna i Fenixområdena som uppger att de känner arbetsglädje respektive att arbetet är meningsfullt år 2015 och 2016. Andel i procent (*markerar att förändringen är statistiskt signifikant, $p < 0,05$ enligt chi2-test).

	2015 (N = 126-127)	2016 (N = 81-82)
Andel som känner arbetsglädje	90	69*
Andel som känner att arbetet är meningsfullt	86	58*

Utsattheten under arbetstid är hög och har ökat

En central aspekt av arbetsmiljön för poliserna i yttre tjänst är i vilken utsträckning arbetet inrymmer hot och våld och andra former av övergrepp eller påtryckningar. I enkäten fick poliserna besvara frågor om i vilken utsträckning de faktiskt utsatts för olika typer av händelser i syfte att påverka deras tjänsteutövning.

En tydlig majoritet av poliserna har under de senaste 12 månaderna utsatts för hot, trakasserier, våld och skadegörelse under arbetstid. Utsattheten, i form av andelen poliser som utsatts, tycks dessutom ha ökat vid mätningen år 2016 jämfört med den

2015. Hot, trakasserier och stenkastning är det som flest poliser har utsatts för. Omkring 80 procent av poliserna har blivit utsatta för stenkastning i Fenixområdena. Många poliser har även utsatts för fysiskt våld och skadegörelse. Omkring 70 procent av poliserna uppger att de utsatts för våld i syfte att påverka yrkesutövningen under de senaste 12 månaderna. Som jämförelse när det gäller utsatthet för våld kan nämnas att utsattheten för våld bland ingripandepoliser i landet totalt sett enligt en nyligen publicerad undersökning från Brå ligger på drygt 50 procent (Brå 2016). I den undersökningen tillfrågades poliserna om utsattheten under de senaste 18 månaderna, vilket troligtvis gör att skillnaden i utsatthet för våld är ännu större mellan poliserna i Fenixområdena och övriga poliser i landet. Otillbörliga erbjudanden är betydligt mer ovanligt förekommande. Skadegörelserna, som i huvudsak rör åverkan på polisbilar, är det som ökat mest mellan de två mätillfällena.

Tabell 17. Andel av poliserna i Fenixområden som, under arbetstid under de senaste tolv månaderna, utsatts för olika typer av händelser i syfte att påverka deras yrkesutövning år 2015 och 2016. Andel i procent.

	2015 Samtliga svarande (N = 127–128)	2016 Samtliga svarande (N = 82)
Hot	78	87
Trakasserier	73	79
Våld	68	72
Skadegörelse	59	70
Otillbörligt erbjudande	16	21
Stenkastning	81	82

Även om utsattheten är hög under arbetstid, är det ovanligt att poliserna utsätts för hot, trakasserier, våld, skadegörelse eller otillbörliga erbjudanden på fritiden. Störst utsatthet år 2016 var det för trakasserier och hot, som omkring 13 respektive 10 procent utsatts för. För bägge kategorierna har utsattheten ökat med omkring 5 procentenheter jämfört med år 2015. Gällande övriga kategorier är det vid bägge mätillfällena endast ett fåtal som blivit utsatta.

En större andel poliser har skadats till följd av våld

Om man tittar på hur många poliser som skadats till följd av våld, vilket kan sägas vara en indikator på utsattheten för grov våld, ser vi att andelen utsatta i Fenixområden ökat mellan de två mätillfällena, från 25 till 37 procent. Samtidigt har andelen

som uppger att man skadats på andra platser än i Fenixområden minskat, från 16 till 7 procent.

Tabell 18. Andel av poliserna som skadats till följd av våld i Fenixområden i samband med yrkesutövning. Andel i procent.

	2015 Samtliga svarande (N = 128)	2016 Samtliga svarande (N = 82)
Skada i Fenixområde	25	37
Skada i övriga områden	16	7

Oron över att utsättas för våld är hög

Poliserna har också på en tiogradig skala uppskattat i vilken mån de känner oro över att utsättas för våld när de arbetar i Fenixområden och i andra närliggande områden. Det är tydligt att oron att utsättas för våld är betydligt högre i Fenixområdena än på övriga platser. Oron är dessutom större i dessa områden vid den senare mätningen. I övriga områden (förutom Rissne) har oron snarare minskat. Detta tyder på att det som fångas upp inte är en generell ökning av oro för våld hos poliserna, utan en specifik oro om att utsättas i Fenixområdena.

Tabell 19. Polisernas genomsnittliga gradering av oro över att utsättas för våld vid arbete i Fenixområden samt ett antal närliggande områden år 2015 och 2016. (1 = inte alls orolig, 10 = mycket orolig).

Oro över att utsättas för våld i ...	2015 Samtliga svarande (N = 127-128)	2016 Samtliga svarande (N = 81)
... Rinkeby	7,4	7,8
... Tensta	7,4	7,9
... Husby	5,9	6,7
... Spånga	3,0	2,8
... Blackeberg	2,0	1,6
... Rissne	3,3	3,5
... Hässelby	3,0	2,5

Starkt stöd för Fenixinsatsens innehåll

Poliserna som har besvarat Brås enkät är i överlag positiva till Fenix-insatsens innehåll. Det är bägge åren fler än 80 procent som anser att det är rätt typ av insatser som utförs inom ramen för satsningen.

Slutsatser och diskussion

I det här kapitlet kommer en sammantagen bedömning av Fenixinsatsens resultat, två år efter satsningens inledning. Till att börja med besvaras de frågor som ingick i polisens uppdrag till Brå.

Har Fenixinsatsen påverkat brottsligheten i områdena?

Under den tid som Fenixinsatsen pågått har ingripandebrott, såsom trafikbrott och överlåtelse av narkotika, ökat. Detta visar att polisen har arbetat mer aktivt med att ingripa mot dessa brott under satsningens gång än innan. Ökningarna är både stora och statistiskt säkerställda.

Anmälningarna rörande *personrån*, *lägenhetsinbrott* och *anlagda bränder* började minska i samband med att satsningen inleddes, vilket gör det sannolikt att minskningen är en följd av hela eller delar av satsningen. Rörande personrån och lägenhetsinbrott får denna bedömning också stöd från att andelen av dem som besvarat Brås enkät som anger att de utsatts för dessa typer av brott minskade mellan 2015 och 2016. Det går inte att dra slutsatser om hur mycket de olika delarna för sig kan ha påverkat, och det kan variera mellan de tre typerna av brott. När det gäller bränder, kan det förebyggande arbetet med att beslagta målvaktsbilar ha lett till att färre bilar eldats upp. När det gäller personrån och lägenhetsinbrott kan utredningsarbetet mot individerna i de brottsliga nätverken ha spelat in. Det kan handla både om att utredningarna på olika sätt stört denna typ av brottslighet och att enskilda högaktiva personer varit frihetsberövade till följd av insatserna.

Rörande *misshandel* är bilden mer tvetydig. Andelen som i Brås enkät uppger att de utsatts för våld är mindre år 2016 än år 2015, men antalet anmälda fall av misshandel utomhus är oförändrat under den tid som Fenixinsatsen pågått jämfört med

innan. Det går därför inte att dra slutsatsen att misshandelsbrotten har påverkats av insatsen. Det finns en sammanställning av forskning om relationen mellan antalet poliser och antalet brott som tyder på att det finns ett negativt samband mellan antalet poliser och antalet förmögenhetsbrott, alltså att denna typ av brottslighet minskar med ett ökat antal poliser (Bradford 2011). Sammanställningen visar vidare att det inte finns något tydligt samband mellan antalet poliser och våldsbrott. Mot bakgrund av dessa resultat framstår bedömningen att Fenixinsatsen haft en påverkan på personrån och lägenhetsinbrott, men inte på misshandel, inte som orimlig.

Dock tyder resultaten från Brås utvärdering på att allmänheten inte upplever att ordningsläget i form av exempelvis trafikrelaterade problem och narkotikahandel har förbättrats. Detta trots att insatser mot den typen av brottslighet varit något som polisen arbetat aktivt med under den studerade perioden. Det tyder på att det krävs ytterligare – och kanske andra typer – av insatser för att narkotikahandeln ska minska på ett sådant sätt att det uppmärksammas av de boende. Detta är också något som lyftes fram av flera av de intervjuade poliserna: att det alltid finns personer som vill gå in och ersätta de gripna personernas roll i narkotikahandeln, och att det behövs insatser mot handeln i samverkan med andra myndigheter som också riktar sig mot grunderna för handeln.

Totalt sett gör Brå bedömningen att Fenixinsatsen har haft en önskvärd inverkan på vissa brott, såsom personrån och lägenhetsinbrott i områdena, men att satsningen inte har påverkat ordningsläget i områdena.

Har lagföringen av de centrala kriminella aktörerna ökat?

Har Fenixinsatsen lett till lagföring av de centrala kriminella aktörerna som har en negativ inverkan på lokalsamhället? Svaret på denna fråga beror på vad som avses med centrala kriminella aktörer. Om man med begreppet menar de personer som pekades ut som huvudaktörer i Kriminalunderrättelsetjänstens underlag så har ingen av dessa individer lagförts inom ramen för Fenixinsatsen under satsningens första två år. Om man med begreppet menar en större grupp betydelsefulla kriminella aktörer i området så är Brås bedömning att ett stort antal sådana individer utretts och lagförts för brottslighet. Därutöver har även betydande beslag i form av vapen, pengar och narkotika gjorts under satsningens gång.

Har Fenixinsatsen påverkat allmänhetens förtroende för polisen?

Totalt sett kan vi inte se några förändringar när det gäller förtroendet för polisen bland dem som besvarat Brås enkät. Det låga förtroendet tycks främst hänga samman med en negativ syn på polisens effektivitet. Däremot tycks många uppfatta att polisen bemöter folk respektfullt. Till exempel är det en betydligt lägre andel som anger att polisen gör ett bra arbete med att förebygga narkotikaförsäljning (ca 20 %) än som anger att polisen har ett respektfullt bemötande (ca 65 %).

Varför har då inte förtroendet för polisens effektivitet ökat när allt tyder på att polisen satsat och arbetat intensivt på att ingripa mot brottsligheten i områdena? Ett möjligt svar är att man inte har lyckats nå ut till allmänheten med information i tillräcklig omfattning. År 2016 är det ju bara knappt hälften av de svarande som känner till polisens satsning. Hur stor andel som känner till att bostadsinbrotten i området minskat eller att polisen bedrivit ett omfattande arbete med att få bort ”målvaktsbilar” från området och varför, är okänd, men antagligen bra mycket lägre.

Det finns en liten (och statistiskt osäker) antydning till att svarande i Husby är mer positivt inställda till polisens effektivitet vid den senare mätningen än vid den tidigare. Detta skulle eventuellt kunna ha att göra med den relativt omfattande insatsen som polisen genomförde mot den öppna narkotikahandeln i området. Totalt sett gör Brå dock bedömningen att Fenixinsatsen så här långt inte har påverkat allmänhetens förtroende för polisen.

Har Fenixinsatsen påverkat allmänhetens trygghet?

Brås utvärdering visar att den upplevda otryggheten har ökat i områdena under den tid som Fenixinsatsen pågått. Detta trots att en tydlig målsättning med satsningen är att öka tryggheten. En viktig förklaring till att otryggheten inte har minskat torde vara att allmänheten inte upplever att ordningsläget i områdena har förbättrats. Det är lika många som upplever att det finns ordningsproblem vid den andra mätningen som vid den första. Detta kan dock inte förklara att fler kände sig otrygga vid den andra mätningen. En möjlighet skulle kunna vara att polisens ökade fokus på områdena, tvärt emot intentionen, bidragit till en ökad känsla av otrygghet. Till exempel är det många som uppmärksammat återkommande insatser med polishelikoptrar, och det är inte svårt att tänka sig att detta kan ge de boende känslan av att

något allvarligt inträffat i området.¹⁸ En annan möjlighet är att mer allvarliga händelser, såsom mord eller skottlossningar, haft stor inverkan på tryggheten.

Har Fenixinsatsen förbättrat polisernas arbetsmiljö?

Resultaten från utvärderingen visar mycket tydligt att poliserna upplever att arbetsmiljön har försämrats i stället för förbättrats under Fenixinsatsen. Att polisens utsatthet för hot och våld ökat under satsningen torde vara en viktig förklaring till denna upplevelse. En ytterligare förklaring kan vara att missnöjet med chefer och arbetsledning ökat under perioden. Det är inte orimligt att tänka sig att detta till stor del hänger samman med polisens organisation och den turbulens som har uppstått i kölvattnet av den. En annan möjlighet är också att de nyrekryterade poliserna kom in med en ”överdrivet” positiv inställning som bidrog till ett mer positivt resultat år 2015.

Det bör dock framhållas att poliserna uttrycker ett starkt stöd för innehållet i Fenixinsatsen. Detta stöd är också oförändrat trots upplevelsen att arbetsmiljön har försämrats. Det tyder på att poliserna inte upplever att det är något i själva satsningen som bidragit till den försämrade arbetsmiljön.

Brås bedömning

Utifrån målen med satsningen kan man alltså konstatera att man kan se positiva resultat endast när det gäller vissa typer av brott. Detta illustrerar att det inte är någon lätt uppgift för polisen att minska problemen med ordningsstörningar, otrygghet och lågt förtroende i socialt utsatta områden. Mycket talar för att det krävs ett mer långsiktigt arbete än ett par års polisinsatser för att uppnå förändringar i dessa avseenden. Polisens stora omorganisation kan också ha haft en negativ inverkan på resultaten. Med detta sagt vill dock Brå i det följande lyfta några iakttagelser som kan vara viktiga att ha i åtanke vid satsningar av detta slag. Det handlar om

- otydliga prioriteringar
- samsyn
- koordinering och ledning
- samverkan med andra aktörer
- information till allmänheten.

¹⁸ I praktiken har det ofta handlat om att polisen jagat personer som begått trafikbrott.

Bristande samordning i satsningen

De mål som sattes upp för Fenix är centrala och lätta att förstå för medarbetare och boende. Den kartläggning av problemen i området som Kriminalunderrättelsetjänsten gjorde före satsningen gav också ett underlag genom att peka ut viktiga problemområden. Kriminalunderrättelsetjänsten förutsatte dock att de som arbetade med Fenix skulle gå vidare och konkretisera problemen ytterligare, för att göra dem tydligare och bättre kunna planera för hur de skulle åtgärdas inom ramen för satsningen. Någon sådan närmare konkretisering tycks dock aldrig ha kommit till stånd. Det blev inte heller så att alla delar av polisen i området diskuterade och enades om vad som var de viktigaste problemen, vad som orsakade problemen, hur de skulle åtgärdas och hur olika delar av organisationen skulle samarbeta.

Att polisen inom ramen för satsningen inte i tillräcklig utsträckning konkretiserade problemen i områdena och analyserade orsakerna till dem ledde troligtvis till att vissa problem – och vissa typer av insatser – kom att prioriteras högt, medan andra hamnade mer i skymundan, utan en gemensam syn på att detta var rätt strategi. Analyser av hur de olika delarna av satsningen skulle förstärka varandra tycks också ha saknats. Det innebar att den nybildade utredningsgruppen fick hög prioritet och själv hade en tydlig bild av hur de skulle arbeta för att nå sina mål. De uppgifter som närpoliserna skulle arbeta med, ordningsfrågor och förebyggande insatser, prioriterades däremot inte lika högt och närpoliserna uppfattade inte att de fick särskilt tydliga direktiv för sitt arbete. Det blev inte tydligt för dem hur denna del av verksamheten var en del av Fenix – närpoliserna upplevde att det i stor utsträckning var ”business as usual”.

Trots att Kriminalunderrättelsetjänsten alltså tydligt tryckte på vikten av samsyn och konkretisering av problembild, framstår det som att en stor del av de problem som tagits upp av poliserna vid intervjuer har sin botten i brister just kring samsyn och konkretisering av problembild.

Det är enligt Brås mening värdefullt att skapa en ny skräddarsydd resurs för att arbeta med en specifik fråga i ett socialt utsatt område – i det här fallet utredningsverksamhet. Å andra sidan är en organisation beroende av att alla delar är involverade och samarbetar med varandra för att en satsning ska få full kraft. En tydlig och konkret problem- och orsaksanalys torde vara en viktig del för att få till stånd en sådan situation.

Koordinering och ledning

Hur hade man då kunnat undvika de problem med samsyn och samarbete som uppstod? Många av de poliser i området som

Brå intervjuat har lyft fram att det saknades en funktion som på heltid arbetade med att driva projektet och samordna dess olika delar. Brå delar den bedömningen. En satsning som är så omfattande och mångfacetterad som Fenix kräver att det finns en funktion som har tid och mandat att helt ägna sig åt att samordna projektet. En sådan funktion skulle troligen i ett tidigare skede uppmärksammat projektets svagheter och vidtagit åtgärder för att lösa dem. Det gäller till exempel problemet att man inte tydligt formulerat och skapat enighet kring vilka insatser som planerades för vart och ett av de mål som sattes upp för satsningen. Vad skulle göras för att höja förtroendet, minska ordningsstörningar, öka allmänhetens trygghet och förbättra arbetsmiljön för polisen? Något tydligt sådant program formulerades aldrig i Fenix.

Samverkan med andra aktörer

I handlingsplanen för Fenix tryckte man på vikten av att polisen samverkar med andra under satsningen. Det anges bland annat att distriktet sammankallat en grupp för strategisk samverkan där åklagare, stadsdelsdirektörerna, Stockholms stads säkerhets-samordnare och representanter för landstinget ingick.

Intervjuerna med poliser visar också att det i och för sig förekommer en hög grad av samverkan med många aktörer i området. Men den grupp som nämns i handlingsplanen har inte haft någon aktiv roll i arbetet och över huvud taget ger intervjuerna bilden att det har saknats samverkan som är strategiskt anpassad till satsningen. Kriminalunderrättelsetjänsten lyfte till exempel fram Sociala insatsgrupper som en insats för att motarbeta kriminella karriärer. Arbetet med Sociala insatsgrupper har bedrivits under satsningens gång, men man har inte tagit tillfället i akt att genom satsningen identifiera strategiska personer och skapa lämpliga tillfällen att arbeta med dessa individer. Sådana personer skulle till exempel kunna vara personer som identifieras i samband med polisens åtgärder mot narkotikahandeln.

Bättre information till allmänheten

Eftersom man aldrig formulerade ett tydligt program för vilka insatser som planerades inom ramen för Fenix blev det också svårt att kommunicera till allmänheten vilka insatser som Fenix innebär. Den forskning på området som finns talar för att sådan kommunikation är avgörande för att uppnå positiva resultat när det gäller allmänhetens trygghet och förtroende för polisen (se t.ex. Gill 2014). Det handlar om kommunikation med de boende i varje fas av arbetet. Polisen måste kommunicera med de boende

när en satsning startar och berätta vilka mål man har och vilka insatser som planeras. De boende måste också informeras om hur arbetet fortskrider och vilka effekter som uppnåts. Denna kommunikation har inte fungerat i Fenix, vilket visar sig bland annat i det faktum att de boende inte tycks känna till de insatser som gjorts och de positiva resultat som faktiskt uppnåts. Endast hälften av dem som besvarat Brås enkät är över huvud taget medvetna om att polisen haft en satsning.

Samma typ av problem som tidigare

Mot bakgrund av ovanstående bedömning av var det finns en förbättringspotential måste det också tydligt konstateras att det rör sig om områden som uppmärksammats vid ett flertal tillfällen tidigare. De brister som kommer fram i insatsen Fenix är snarlika dem som exempelvis kom fram i Brås utvärderingar av *Satsningen på lokala poliskontor* i Stockholm (Brå 2011), *Operationerna Alfred och Selma* i Malmö (Brå 2014) och *Polisens satsning mot organiserad brottslighet* (Brå 2009). Det gäller framför allt brister kring att ta fram gemensamma problembilder och mål och samarbete och samsyn mellan olika arbetsgrupper.

Viktiga erfarenheter har vunnits

Avslutningsvis bör det framhållas att polisen i Järvaområdet på många områden genomfört ett mycket ambitiöst arbete för att ta itu med problem som finns i Fenixområdena. Detta märks exempelvis tydligt i form av mängden utredningar och beslagtagna "målvaktsbilar". Resultaten som tyder på att antalet personrån och lägenhetsinbrott minskat är lovande. Dessutom har många erfarenheter utvunnits av satsningen, erfarenheter som är viktiga för det fortsatta arbetet i det aktuella området, samt för arbete i andra områden av liknande slag.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014). *Operationerna Alfred och Selma. Myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet i Malmö 2012–2014*. Rapport 2014:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2009). *Polisens satsning mot organiserad. En utvärdering av 43 projekt*. Rapport 2009:19. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2011). *Lokala poliser. Hinder och möjligheter med lokala poliskontor*. Rapport 2011:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016). *Otillåten påverkan mot myndighetspersoner. En uppföljning*. Rapport 2016:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Gill, Charlotte (2014). Community-oriented policing to reduce crime, disorder and fear and increase satisfaction and legitimacy among citizens: a systematic review. *Journal of Experimental Criminology*. December 2014, Volume 10, Issue 4, pp 399–428.

Statskontoret (2016). *Ombildningen till en sammanhållen polismyndighet. Delrapport 1 om genomförandet*. Rapport 2016:22. Stockholm: Statskontoret.

Internetkällor

Bradford, Ben (2009) *Police numbers and crime rates – a rapid evidence review*. Her Majesty's Inspectorate of Constabulary. <https://www.justiceinspectors.gov.uk/hmic/publications/police-numbers-crime-rates-rapid/>

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014): *Brottsstatistik och resultat från NTU i URBAN15-områden*: www.bra.se/download/18.12caa4f91440b31239f3037/1396256033259/URBAN15_2014-03-31.pdf

Polisen (2013): *Samverkan mot social oro. Metodhandbok*.
<https://polisen.azurewebsites.net/index.php/start/>

Polisförbundet (2016): *Otillräckliga åtgärder fem i tolv*.
Pressmeddelande 2016-09-09. <http://www.polisforbundet.se/blog/2016/09/09/lena-nitz-om-atgarderna-mot-poliskrisen-otillrackliga-atgarder-fem-i-tolv/>

Stockholm Stad (2014): *Trygghet i Rinkeby-Kista 2014 – Resultat från Stockholm Stads trygghetsmätning*: <http://www.stockholm.se/PageFiles/738438/2014/Rinkeby-Kista.pdf>

Stockholm Stad (2014): *Trygghet i Spånga-Tensta 2014 – Resultat från Stockholm Stads trygghetsmätning*: <http://www.stockholm.se/PageFiles/738438/2014/Sp%c3%a5nga-Tensta.pdf>

Svenska Bostäder (2009): *Trygghet och socialt liv i Tensta/Hjulsta 2009 – en uppföljning*: http://www.svenskabostader.se/Global/Pdfer/Om/TrygghetJarva/Trygghet_Tensta_Hjulsta_2009.pdf

Svenska Bostäder (2009): *Trygghet och socialt liv i Rinkeby 2009 – en uppföljning*: http://www.svenskabostader.se/Global/Pdfer/Om/TrygghetJarva/Trygghet_Rinkeby_2009.pdf

Bilageförteckning

Bilaga 1. Boende som besvarat Brås enkät	x
Bilaga 2. Enkät till boende	x
Bilaga 3. Enkät till poliserna	x
Bilaga 4. Tabeller utifrån kön	x
Bilaga 5. Tabeller utifrån ålder.....	x

Bilaga 1. Boende som besvarat Brås enkät

Tabell 1. Antal utdelade och besvarade enkäter, samt andel besvarade enkäter vid enkätutskicken 2015 och 2016.

	2015	2016
Antal utdelade	3 000	3 000
Antal svarande	568	519
Andel besvarade	19 %	17 %

Tabell 2. Andel besvarade enkäter utifrån område och enkätspråk, samt kön, ålder och sysselsättning för respondenterna vid enkätutskicken 2015 och 2016.

		2015	2016
Område	Rinkeby	33	30
	Tensta	36	37
	Husby	31	33
Språk	Svenska	88	90
	Arabiska	10	9
	Somaliska	3	1
Kön	Kvinna	54	52
	Man	46	48
Ålder	18–29 år	10	6
	30–59 år	44	44
	60 år –	46	50
Sysselsättning	Egen företagare	4	4
	Anställd	36	35
	Studerande	6	4
	Arbetslös	10	9
	Pensionär	40	45
	Annat	5	4

Tabell 3. Antal besvarade enkäter per område

Antal svarande i ...	2015	2016
... Rinkeby	184	156
... Tensta	203	192
... Husby	177	166
Totalt	564	514

Tabell 4. Redovisning av antal svarande per tabell i rapporten som rör resultat från enkätstudien till boende i Rinkeby, Tensta och Husby.

	Rinkeby	Tensta	Husby	Totalt Fenixområden
Tabell 4				
Mätning 1 2015	177–182	181–199	172–174	542–554
Mätning 2 2016	145–155	186–189	161–163	483–503
Tabell 5				
Mätning 1 2015				518–545
Mätning 2 2016				473–495
Tabell 7				
Mätning 1 2015	175	193	166	534
Mätning 2 2016	150	180	156	486
Tabell 8				
Mätning 1 2015	182–183	193–197	170–172	548–549
Mätning 2 2016	155–156	189–191	164–165	510
Tabell 9				
Mätning 1 2015				531–543
Mätning 2 2016				486–498
Tabell 10				
Mätning 1 2015	180	193	170	543
Mätning 2 2016	153	185	161	499
Tabell 11				
Mätning 1 2015	173–177	187–196	163–171	525–542
Mätning 2 2016	146–154	177–184	158–165	483–499
Tabell 12				
Mätning 1 2015				532–541
Mätning 2 2016				488–490
Tabell 13				
Mätning 1 2015	179	197	173	549
Mätning 2 2016	154	185	162	501

Bilaga 2. Enkät till boende

Hej!

Känner du dig trygg i ditt bostadsområde? Har du blivit utsatt för brott, eller oroar du dig för att bli det? Har du förtroende för polisen? Var med och beskriv läget där du bor!

Det senaste året har polisen genomfört en särskild satsning – kallad Fenix – för att minska brottsligheten och öka tryggheten i Rinkeby, Tensta och Husby. Därför har nu den statliga myndigheten Brottsförebyggande rådet (Brå) fått i uppdrag att utvärdera om polisen har satsat rätt, genom att fråga er boende hur ni upplever situationen i ert område.

Tillsammans med detta brev finns därför en enkät med frågor, som Brå skickar ut till 3 000 slumpvis utvalda hushåll i Rinkeby, Tensta och Husby. Syftet är att få en helhetsbild av läget, och svaren kommer att sammanställas på ett sådant sätt att det inte går att se vem som har svarat vad. Den som svarar på enkäten är alltså helt och hållet anonym.

Så här går det till

1. Det är bara en person i varje hushåll som ska besvara enkäten, och den personen ska vara minst 18 år gammal. Välj ut den av er som fyllde år senast.
2. Enkäten finns i tre olika språkversioner – svenska, arabiska och somaliska – för att så många som möjligt ska kunna delta i undersökningen. Välj det språk som passar er bäst. De två andra språkversionerna kan kastas.
3. Om ni behöver hjälp med att förstå och fylla i enkäten, kan ni vända er till medborgarkontoret i ert område.
4. När ni har svarat på frågorna i enkäten, lägger ni den i det medföljande kuvertet, där Brås adress är förtryckt och portot är betalt.
5. Skicka det hela med posten, *senast den XX juni 2015*.

Det är givetvis frivilligt att besvara enkäten, men vi på Brå hoppas att många väljer att göra det, så att vi får en så korrekt helhetsbild av situationen som möjligt.

Tack på förhand!

Del A. Bakgrundsfrågor

1. Vilket område bor du i?

- Rinkeby
 Tensta
 Husby

2. Är du kvinna eller man?

- Kvinna
 Man

3. Hur gammal är du?

..... år

4. Vilken är din huvudsakliga sysselsättning?

- Egen företagare
 Anställd
 Studerande
 Arbetslös
 Pensionär
 Annat
 Om annat, vad?

5. Hur trivs du i allmänhet i ditt område?

- Mycket bra
 Ganska bra
 Varken bra eller dåligt
 Ganska dåligt
 Mycket dåligt

6. Hur bra eller dåligt stämmer följande påståenden med din situation?

I mitt område kan jag ...	Stämmer inte alls	Stämmer ganska dåligt	Stämmer varken bra eller dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt och hållet
... enkelt handla medicin i fall jag behöver det.	☐	☐	☐	☐	☐
... handla den mat jag vill ha.	☐	☐	☐	☐	☐
... skicka eller ta emot paket i fall jag behöver det.	☐	☐	☐	☐	☐
... hämta ut kontanter från bankomat i fall jag behöver det.	☐	☐	☐	☐	☐

7. Hur stort eller litet förtroende har du för följande instanser?

För varje rad ska du kryssa i en av rutorna på skalan 0–10, där 0 = inget förtroende alls och 10 = mycket stort förtroende.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Arbetsförmedlingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Socialtjänsten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Försäkringskassan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stadsdelsförvaltningen*	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brandkåren	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Polisen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* Med stadsdelsförvaltningen avses de som är ansvariga för utemiljö, barn- och ungdomsverksamhet.

Del B. Om polisen

8. a) Har du under de senaste 12 månaderna vid något tillfälle pratat med polisen i ditt område?

- Ja
 Nej (gå till fråga 9)

b) Om du svarade ja, vem var det som började prata?

(Om du pratat med polisen vid flera tillfällen, besvara frågan utifrån det senaste tillfället)

- Jag själv
 Polisen
 Någon annan

c) Om du svarade ja, hur skulle du beskriva dina erfarenheter av kontakten med polisen?

- Mycket positiva
 Ganska positiva
 Varken positiva eller negativa
 Ganska negativa
 Mycket negativa

9. Hur bra eller dåliga tror du att polisen i ditt område är på att...

(Svara utifrån dina egna erfarenheter eller vad du har hört)

	Mycket dåliga	Ganska dåliga	Varken bra eller dåliga	Ganska bra	Mycket bra
... förebygga brott med inslag av våld eller hot?	☐	☐	☐	☐	☐
... förebygga försäljning av narkotika?	☐	☐	☐	☐	☐
... ta fast personer som har begått bostadsinbrott?	☐	☐	☐	☐	☐
... ta fast personer som kör bil utan körkort?	☐	☐	☐	☐	☐

10. a) Hur snabbt eller långsamt tror du att polisen är på plats, om det sker ett våldsbrott i ditt område och polisen larmas?

- Mycket snabbt
 Ganska snabbt
 Varken snabbt eller långsamt
 Ganska långsamt
 Mycket långsamt

b) Hur många minuter tror du att det tar i ovanstående exempel från det att polisen larmas till att de är på plats?

..... minuter

11. Hur är ditt förtroende för den lokala polisen i området där du bor?

- Mycket stort
 Ganska stort
 Varken stort eller litet
 Ganska litet
 Mycket litet

12. Ta ställning till följande påståenden:

Jag tror/tycker att polisen i mitt område ...	Stämmer inte alls	Stämmer ganska dåligt	Stämmer varken bra eller dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt och hållet
... behandlar människor med respekt.	☐	☐	☐	☐	☐
... tar rättvisa beslut i situationer som de hanterar.	☐	☐	☐	☐	☐
... berättar varför de gör som de gör i en viss situation om någon frågar.	☐	☐	☐	☐	☐

13. Tycker du generellt att det är din skyldighet att göra som polisen säger?

- Ja, helt och hållet
 Ja, mestadels
 Nej, mestadels inte
 Nej, inte alls

14. Tycker du att det är din skyldighet att göra som polisen säger även om du inte förstår varför?

- Ja, helt och hållet
 Ja, mestadels
 Nej, mestadels inte
 Nej, inte alls

15. Tycker du att det är din skyldighet att göra som polisen säger även om du inte är nöjd med polisens bemötande?

- Ja, helt och hållet
 Ja, mestadels
 Nej, mestadels inte
 Nej, inte alls

16. Anser du att polisen och du har samma uppfattning om vad som är rätt och fel?

- Ja, helt och hållet
 Ja, mestadels
 Nej, mestadels inte
 Nej, inte alls

17. Föreställ dig att du är ute i ditt område och ser en person bli puttad till marken av en annan person. Den som puttar tar också en plånbok av personen som ligger på marken.

Hur sannolikt är det att du ...	Inte alls sannolikt	Inte särskilt sannolikt	Varken sannolikt eller inte	Ganska sannolikt	Mycket sannolikt
... ringer polisen?	☐	☐	☐	☐	☐
... pekar ut gärningspersonen för polisen?	☐	☐	☐	☐	☐
... ställer upp som vittne till brottet i en rättegång?	☐	☐	☐	☐	☐

Del C. Om brott och trygghet

18. a) Om du går ut ensam en kväll i området där du bor, hur känner du dig då?

- Mycket trygg
 Ganska trygg
 Varken trygg eller otrygg
 Ganska otrygg
 Mycket otrygg
 Jag går aldrig ut ensam sena kvällar

b) Om du aldrig går ut sena kvällar, vad beror det på?

- Att du känner dig otrygg
 Annan anledning

19. Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att du ska drabbas av inbrott i din bostad?

- Ja
 Nej

20. Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att du ska bli överfallen eller misshandlad i området där du bor?

- Ja
 Nej

21. Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att någon närstående till dig ska drabbas för brott i området där du bor?

- Ja
 Nej

22. Hur viktiga eller oviktiga anser du att nedanstående alternativ är för att du ska känna trygghet i ditt område?

För varje rad ska du kryssa i en av rutorna på skalan 0–10, där 0 = inte viktigt alls och 10 = mycket viktigt.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Många poliser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Låg arbetslöshet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Säkra lås och dörrar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Starkt och aktivt föreningsliv	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hårda straff för brottslingar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Välfungerande skola	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kameraövervakning på vissa platser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utbildning och stöd till föräldrar och familjer med behov av det	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
God tillgång av fritidsaktiviteter för ungdomar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

23. a) Har du haft inbrott i din bostad under de senaste 12 månaderna?

- Ja
 Nej

b) Om ja, vid hur många tillfällen?

..... tillfällen

c) Om ja, anmälde du något inbrott till polisen?

- Ja
 Nej

24. a) Har någon rånat eller försökt att råna dig under de senaste 12 månaderna?

- Ja
 Nej

b) Om ja, vid hur många tillfällen?

..... tillfällen

c) Om ja, anmälde du något rån till polisen?

- Ja
 Nej

25. a) Har någon slagit, sparkat eller utsatt dig för annat fysiskt våld, så att du skadades eller så att det gjorde ont, under de senaste 12 månaderna?

- Ja
 Nej

b) Om ja, vid hur många tillfällen?

..... tillfällen

c) Om ja, anmälde du någon våldshändelse till polisen?

- Ja
 Nej

26. a) Har någon hotat dig på ett sådant sätt att du blev rädd under de senaste 12 månaderna?

- Ja
 Nej

b) Om ja, vid hur många tillfällen?

..... tillfällen

c) Om ja, anmälde du något hot till polisen?

- Ja
 Nej

27. I vilken utsträckning tycker du att brottsligheten är ett problem i ditt område?

- Mycket stor utsträckning
 Ganska stor utsträckning
 Varken stor eller liten utsträckning
 Ganska liten utsträckning
 Mycket liten utsträckning

28. Hur stora eller små problem upplever du att det är med följande i ditt område?

För varje rad ska du kryssa i en av rutorna på skalan 0–10, där 0 = inte viktigt alls och 10 = mycket viktigt.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Inbrott i bostäder och förråd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nedskräpning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Buskörning med moped eller motorcykel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skadegörelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ungdomsgång som bråkar och stör	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Narkotikahandel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Våld eller hot om våld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stenkastning mot polisen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Buskörning med bil	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bilbränder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Berusade eller drogpåverkade personer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stenkastning mot brandkåren	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cykelstölder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

29. Ta ställning till följande påståenden:

Under de senaste 12 månaderna, jämfört med tiden just innan ...	Stämmer inte alls	Stämmer dåligt	Stämmer varken bra eller dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt och hållet
... har jag känt mig tryggare i mitt område.	☐	☐	☐	☐	☐
... upplever jag att brottsligheten har minskat i mitt område.	☐	☐	☐	☐	☐
... har jag oftare sett poliser patrullera i mitt område.	☐	☐	☐	☐	☐
... har jag oftare sett poliser göra ingripanden i mitt område.	☐	☐	☐	☐	☐
... har mitt förtroende för polisen ökat.	☐	☐	☐	☐	☐
... har polisen haft ett bättre bemötande i kontakten med människor i mitt område.	☐	☐	☐	☐	☐

Del D. Om Fenix

30. a) Känner du till att polisen bedriver en särskild satsning – kallad Fenix – för att minska brottsligheten och öka tryggheten i ditt område?

(Du kan ange flera alternativ)

- Ja, jag har hört eller läst om den i media (TV, radio, tidningar).
- Ja, jag har hört polisen informera om den.
- Ja, jag har hört talas om den på annat sätt.
- Nej

b) Om du svarat ja, har du på något sätt märkt av att polisen arbetar annorlunda i området?

- Ja
- Nej

c) Om ja, på vilket sätt?

Bilaga 3. Enkät till poliserna

Hej!

Enkäten som vi ber dig fylla i har som syfte att belysa vissa aspekter rörande arbetsmiljö för poliser som arbetar i Södra Järva. Det är Brottsförebyggande rådet (Brå) som ligger bakom enkäten. Brå samarbetar med polisen i projektet Fenix som nu genomförs i ert område och enkäten är en del av uppföljningen av den satsningen. Du som besvarar enkäten är helt och hållet anonym och Brå kommer att behandla resultatet av enkäten på ett sådant sätt att det inte går att koppla enskilda enkätsvar till specifika personer.

Det är av mycket stor vikt att så många som möjligt besvarar enkäten efter bästa förmåga, så att undersökningen får den högsta möjliga kvaliteten!

Stort tack på förhand för att du tar dig tid att fylla i enkäten och hjälpa oss med utvärderingen av satsningen Fenix!

Definitioner av begrepp som förekommer i enkäten:

Hot: det som avses är olaga hot och andra liknande straffbara gärningar såsom utpressning

Trakasserier: det som avses är förtal, ofredande samt subtila hot (inte olaga hot) och andra icke straffrättsliga påtryckningar

Våld: det som avses är misshandel och andra liknande straffbara gärningar

Skadegörelse: det som avses är våld mot egendom och liknande gärningar

Otillbörligt erbjudande: det som avses är att bli erbjuden muta eller annan otillbörlig belöning

Fysisk arbetsmiljö: det som avses är de delar av arbetsmiljön som har en påverkan på ditt fysiska välbefinnande, exempelvis om du har rätt utrustning för att kunna utföra ditt arbete

Psykosocial arbetsmiljö: det som avses är de delar av arbetsmiljön som har en påverkan på ditt psykologiska och sociala välbefinnande, exempelvis stress och relationer till arbetskamrater

1. Vad arbetar du som?

- Ingripandepolis
- Närpolis i Södra Järva
- Närpolis i Kista

2. Är du?

- Kvinna
- Man

3. Är du gift eller sammanboende med partner?

- Ja
- Nej

4. Har du barn som bor hos dig hel- eller deltid?

- Ja
- Nej

5. Uppskatta i kilometer hur långt det är mellan ditt hem och din arbetsplats:

.....

6. Hur gammal är du?

- 29 år
- 30-39 år
- 40-49 år
- 50-59 år
- 60 år eller äldre

7. Behärskar du något språk utöver svenska och engelska?

- Ja
- Nej

Om ja, vilket eller vilka?

.....

8. Hur länge har du arbetat som polis?

- Mindre än 1 år
- 1-2 år
- 3-5 år
- 6-10 år
- Mer än 10 år

9. Hur länge har du arbetat i Södra Järva/Kista polisområde?

- Mindre än 1 år
- 1-2 år
- 3-5 år
- 6-10 år
- Mer än 10 år

10. Ta ställning till följande påståenden (definitionen av begreppen psykosocial och fysisk arbetsmiljö finner du på enkätens första sida).

	Nej, det stämmer inte alls	Det stämmer ganska dåligt	Tveksamt om det stämmer mer eller ej	Det stämmer ganska bra	Ja, det stämmer helt och hållet
Jag känner arbetsglädje på jobbet.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag känner meningsfullhet med mitt arbete.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag trivs med mina arbetskamrater.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har tillgång till den utrustning som krävs för att jag ska känna mig trygg i mitt arbete.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har den utbildning som krävs för att jag ska kunna hantera situationer som uppkommer i mitt arbete.	☐	☐	☐	☐	☐
Mina chefer skulle lyssna på mig om jag förde fram kritik.	☐	☐	☐	☐	☐
Mina chefer styr arbetet på ett sådant sätt att jag förstår vad som förväntas av mig.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att min fysiska arbetsmiljö är bra.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att min fysiska arbetsmiljö har blivit bättre under det senaste året.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att polisen i Västerort gör allt som är möjligt för att jag ska ha en god fysisk arbetsmiljö.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att min psykosociala arbetsmiljö är bra.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att min psykosociala arbetsmiljö har blivit bättre under det senaste året.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att polisen i Västerort gör allt som är möjligt för att jag ska ha en god psykosocial arbetsmiljö.	☐	☐	☐	☐	☐

11. Hur hamnade du i Södra Järva/Kista polisområde?

- Jag sökte aktivt tjänst i området
 Jag blev placerad i området
 Jag blev kommenderad att arbeta i området

12. Skulle du rekommendera andra poliser att söka arbete i Södra Järva/Kista polisområde?

- Ja
 Nej

Ge en kort motivering till ditt svar:

.....

13. Anser du att det skiljer sig att arbeta i Tensta/Rinkeby/Husby mot andra områden i Stockholms län?

- Ja
 Nej
 Jag har inte jobbat någon annanstans

Om du svarade ja, på vilket sätt anser du att det skiljer sig?

.....

14. Hur stor andel av din totala arbetstid spenderar du i Rinkeby/Tensta/Husby? (Uppskatta i procent)

.....

15. Hur ofta patrullerar du på eget initiativ i nedan angivna områden? (Besvaras endast av IG-polis)?

	Varje dag	Några gånger per vecka	En gång i veckan	Varannan vecka	Mer sällan än varannan vecka
Rinkeby	☐	☐	☐	☐	☐
Tensta	☐	☐	☐	☐	☐
Husby	☐	☐	☐	☐	☐
Spånga	☐	☐	☐	☐	☐
Blackeberg	☐	☐	☐	☐	☐
Rissne	☐	☐	☐	☐	☐
Hässelby gård	☐	☐	☐	☐	☐

16. Upplever du att situationen är sådan i Rinkeby/Tensta/Husby att det tar längre tid för polisen att agera på larm i området än i andra områden i distriktet?

Ja

Nej

Om du svarat ja, vad är den främsta orsaken till detta?

.....

17. Upplever du att situationen är sådan i områdena Rinkeby/Tensta/Husby att det finns en risk att polisen avstår från att ingripa mot brottslighet som man borde ha ingripit mot?

Ja

Nej

18. Har du själv varit med om att avstå från att ingripa mot brottslighet som man borde ha ingripit mot i Rinkeby/Tensta/Husby?

Ja

Nej

19. Känner du till något konkret fall där kollegor avstått från att ingripa mot brottslighet som man borde ha ingripit mot i Rinkeby/Tensta/Husby?

Ja

Nej

20. Har du under det senaste året skadats till följd av våld i samband med ett tjänstgörande i nedan angivna områden?

	Nej	Ja, 1–2 gånger	Ja, 3–5 gånger	Ja, fler än 5 gånger
Rinkeby	☐	☐	☐	☐
Tensta	☐	☐	☐	☐
Husby	☐	☐	☐	☐
Spånga	☐	☐	☐	☐
Blackeberg	☐	☐	☐	☐
Rissne	☐	☐	☐	☐
Hässelby gård	☐	☐	☐	☐
Annat område	☐	☐	☐	☐

21. Har du under det senaste året varit med om en situation där du riskerat att skadas (tillbud) till följd av annan persons handlande i samband med ett tjänstere i nedan angivna områden?

	Nej	Ja, 1–2 gånger	Ja, 3–5 gånger	Ja, fler än 5 gånger
Rinkeby	☐	☐	☐	☐
Tensta	☐	☐	☐	☐
Husby	☐	☐	☐	☐
Spånga	☐	☐	☐	☐
Blackeberg	☐	☐	☐	☐
Rissne	☐	☐	☐	☐
Hässelby gård	☐	☐	☐	☐
Annat område	☐	☐	☐	☐

22. Har du under det senaste året, på din FRITID, utsatts för något av nedanstående?

	Nej	Ja, 1–2 gånger	Ja, 3–5 gånger	Ja, fler än 5 gånger
Hot med avsikt att påverka din yrkesutövning	☐	☐	☐	☐
Trakasserier med avsikt att påverka din yrkesutövning	☐	☐	☐	☐
Våld med avsikt att påverka din yrkesutövning	☐	☐	☐	☐
Skadegörelse med avsikt att påverka din yrkesutövning	☐	☐	☐	☐
Otillbörliga erbjudanden med avsikt att påverka din tjänsteutövning	☐	☐	☐	☐

23. Har du under det senaste året, på din ARBETSTID, utsatts för något av nedanstående?

	Nej	Ja, 1–2 gånger	Ja, 3–5 gånger	Ja, fler än 5 gånger
Hot med avsikt att påverka din yrkesutövning	☐	☐	☐	☐
Trakasserier med avsikt att påverka din yrkesutövning	☐	☐	☐	☐
Våld med avsikt att påverka din yrkesutövning	☐	☐	☐	☐
Skadegörelse med avsikt att påverka din yrkesutövning	☐	☐	☐	☐
Otillbörliga erbjudanden med avsikt att påverka din tjänsteutövning	☐	☐	☐	☐

24. Har du under det senaste året, under ARBETSTID, utsatts för stenkastning i nedan angivna områden?

	Nej	Ja, 1–2 gånger	Ja, 3–5 gånger	Ja, fler än 5 gånger
Rinkeby	☐	☐	☐	☐
Tensta	☐	☐	☐	☐
Husby	☐	☐	☐	☐
Spånga	☐	☐	☐	☐
Blackeberg	☐	☐	☐	☐
Rissne	☐	☐	☐	☐
Hässelby gård	☐	☐	☐	☐

25. Har du under det senaste året, under ARBETSTID, varit med om att ditt tjänstefordon blivit utsatt för skadegörelse i nedan angivna områden?

	Nej	Ja, 1–2 gånger	Ja, 3–5 gånger	Ja, fler än 5 gånger
Rinkeby	☐	☐	☐	☐
Tensta	☐	☐	☐	☐
Husby	☐	☐	☐	☐
Spånga	☐	☐	☐	☐
Blackeberg	☐	☐	☐	☐
Rissne	☐	☐	☐	☐
Hässelby gård	☐	☐	☐	☐

**26. Ange på en tiogradig skala i vilken mån du är orolig över att utsättas för våld när du arbetar i nedanstående områden?
(1 = Inte alls orolig, 10 = Mycket orolig)**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rinkeby	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tensta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Husby	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spånga	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blackeberg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rissne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hässelby gård	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Om du känner oro över andra saker än våld när du arbetar i Rinkeby/Tensta/Husby, ange vad det är du känner oro för:

.....

28. Om du känner oro över andra saker än våld när du arbetar i Spånga/Blackeberg/Rissne/Hässelby gård, ange vad det är du känner oro för:

.....

29. Ta ställning till följande påståenden.

	Nej, det stämmer inte alls	Det stämmer ganska dåligt	Tveksamt om det stämmer eller ej	Det stämmer ganska bra	Ja, det stämmer helt och hållet
Jag känner till att det pågår en satsning i Södra Järva/Kista som kallas Fenix.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag är helt införstådd med syftet för satsningen Fenix.	☐	☐	☐	☐	☐
Satsningen Fenix har inneburit förändringar i mitt sätt att arbeta.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att det är rätt typ av insatser som görs inom ramen för satsningen Fenix.	☐	☐	☐	☐	☐

Bilaga 4. Tabeller utifrån kön

		Kvinnor		Män	
		2015 n ≈ 300	2016 n ≈ 270	2015 n ≈ 250	2016 n ≈ 240
Tabell 4a.	Andel utsatta för ...				
	... bostadsinbrott	5,0	3,1	8,1	5,4
	... personrån	5,8	4,2	7,8	4,5
	... hot	8,7	8,6	11,1	10,4
	... våld	2,7	0,8	4,5	4,1
	... något av ovanstående	15,6	13,1	23,2	17,2
Tabell 7a.	Andelen som vid utevistelse en sen kväll i det egna bostadsområdet känner sig ...				
	... trygg	28,3	20,5	40,6	33,8
	... otrygg	54,8	66,3	39,8	52,6
Tabell 8a.	Andelen som under de senaste 12 månaderna känt oro att utsättas för ...				
	... bostadsinbrott	54,9	48,5	48,4	48,1
	... överfall/misshandel	48,8	44,7	38,5	48,6
Tabell 10a.	Andel som för den lokala polisen känner ...				
	... högt förtroende	41,1	41,4	34,7	36,7
	... lågt förtroende	18,2	21,9	25,6	25,8
Tabell 11a.	Andel som är positiva till polisens förmåga att ...				
	... förebygga våldsbrott	30,9	31,2	23,7	20,9
	... förebygga narkotikaförsäljning	21,1	22,4	14,3	16,7
	... respondera snabbt vid larm	44,3	43,8	35,6	37,4
	... ta fast inbrottstjuvar	16,0	16,7	12,7	13,5
	... ha ett respektfullt bemötande	65,5	69,6	65	62,3
Tabell 12a.	Andelen som vid bevittnat rån ...				
	... ringer polisen	81,4	82	80	75,8
	... pekar ut gärningsperson	73,2	67,9	73	73,6
	... ställer upp som vittne	56,2	50,0	61,4	57,8
Tabell 13a.	Andelen som ...				
	... känner till Fenix	43,4	55,6	35,8	45,6

Tabell 5a. Gradering av lokala ordningsproblem utifrån kön.

	2015		2016	
	Kvinnor n ≈ 300	Män n ≈ 270	Kvinnor n ≈ 250	Män n ≈ 240
Buskörning med moped eller MC	9,0	8,8	8,8	9,1
Nedskräpning	8,5	8,1	8,5	8,1
Skadegörelse	8,1	8,0	8,0	8,0
Buskörning med bil	7,9	7,8	8,0	7,9
Narkotikahandel	8,2	7,7	8,4	8,2
Ungdomsgång som bråkar och stör	7,9	7,6	7,8	7,7
Bilbränder	7,7	7,5	7,4	7,2
Stenkastning mot polis	8,0	7,2	7,7	8,1
Inbrott	7,3	7,4	7,1	7,0
Våld	7,4	6,9	7,2	7,3
Cykelstölder	7,4	6,8	7,0	6,8
Berusade eller drogpåverkade personer	7,1	6,6	7,0	6,8
Stenkastning mot brandkår	6,8	6,1	7,3	6,3

Tabell 9a. Gradering på en tiogradig skala av vad de svarande anser behövs för att de ska känna trygghet i sitt bostadsområde år 2015 och 2016 utifrån kön (0 = Inte alls viktigt, 10 = Mycket viktigt).

	2015		2016	
	Kvinnor n ≈ 300	Män n ≈ 270	Kvinnor n ≈ 250	Män n ≈ 240
Välfungerande skola	9,1	8,9	9,3	9,0
Fritidsaktiviteter för ungdomar	9,2	8,7	9,1	8,7
Stöd till föräldrar med behov	9,0	8,5	9,0	8,5
Kameraövervakning	8,7	8,2	9,0	8,5
Hårda straff	8,4	8,4	8,7	8,6
Låg arbetslöshet	8,5	8,1	8,6	8,5
Säkra lås och dörrar	8,6	8,0	8,8	8,0
Poliser	8,2	7,6	8,4	8,0
Starkt föreningsliv	8,0	7,8	8,1	7,9

Bilaga 5. Tabeller utifrån ålder

	18-49		50-65		> 65	
	2015 n ≈ 206	2016 n ≈ 153	2015 n ≈ 164	2016 n ≈ 172	2015 n ≈ 176	2016 n ≈ 170
Tabell 4b. Andel utsatta för ...						
... bostadsinbrott	7,9	4,7	8,0	5,9	3,5	2,4
... personrån	8,4	4,0	5,7	4,7	6,0	4,8
... hot	12,1	9,3	8,2	11,0	8,4	9,0
... våld	5,0	2,0	2,5	3,0	3,0	2,4
... något av ovanstående	23,8	15,0	17,7	16,9	15,3	14,7
Tabell 7b. Andelen som vid utevistelse en sen kväll i det egna bostads- området känner sig ...						
... trygg	35,0	36,0	36,5	22,1	29,8	23,9
... otrygg	45,0	51,3	46,2	65,0	53,4	61,9
Tabell 8b. Andelen som under de senaste 12 månaderna känt oro att utsättas för ...						
... bostadsinbrott	58,9	51,3	54,4	49,4	43,6	45,0
... överfall/misshandel	47,8	47,4	42,4	52,0	43,8	41,7
Tabell 10b. Andel som för den lokala polisen känner ...						
... högt förtroende	30,3	38,0	43,0	41,7	41,9	37,8
... lågt förtroende	31,3	29,3	17,7	27,4	13,8	14,6
Tabell 11b. Andel som är positiva till polisens förmåga att ...						
... förebygga våldsbrott	24,1	25,8	37,0	27,0	23,0	26,1
... förebygga narkotikaförsäljning	14,7	20,0	22,8	19,5	17,7	19,5
... respondera snabbt vid larm	33,7	35,1	43,3	41,9	46,4	43,8
... ta fast inbrottstjuvar	13,8	15,5	18,8	14,4	11,4	15,7
... ha ett respektfullt bemötande	65,2	69,9	63,8	60,8	65,6	67,9
Tabell 12b. Andelen som vid bevittnat rån ...						
... ringer polisen	73,5	76,4	84,8	81,7	85,5	80,6
... pekar ut gärningsperson	64,8	70,3	69,5	68,8	84,8	73,6
... ställer upp som vittne	53,1	55,1	57,4	53,4	64	53,1
Tabell 13b. Andelen som ...						
... känner till Fenix	30,2	43,5	43,4	47,4	48	62,9

Tabell 5b. Gradering av lokala ordningsproblem utifrån ålderskategorier.

	2015			2016		
	18-49 n ≈ 200	50-65 n ≈ 250	> 65 n ≈ 160	18-49 n ≈ 150	50-65 n ≈ 160	> 65 n ≈ 160
Buskörning med moped eller MC	8,8	8,8	9,1	8,9	8,9	8,9
Nedskräpning	8,4	8,1	8,5	8,0	8,3	8,4
Skadegörelse	8,1	8,1	8,0	7,9	8,2	7,1
Buskörning med bil	7,5	8,1	8,2	7,5	8,2	8,0
Narkotikahandel	8,0	8,1	7,9	8,3	8,5	8,0
Ungdomsgång som bråkar och stör	7,6	7,9	7,9	7,9	8,2	7,1
Bilbränder	7,5	7,5	7,7	6,7	7,6	7,4
Stenkastning mot polis	7,3	7,9	8,0	7,2	8,1	8,1
Inbrott	7,3	7,6	7,2	6,8	7,4	7,0
Våld	7,2	7,4	7,1	6,8	7,7	6,9
Cykelstölder	6,9	7,2	7,3	6,6	7,4	6,6
Berusade eller drog-påverkade personer	6,9	6,9	6,9	6,6	7,5	6,5
Stenkastning mot brandkår	6,2	6,5	7,0	6,0	6,8	7,5

Tabell 9b. Gradering på en tiogradig skala av vad de svarande anser behövs för att de ska känna trygghet i sitt bostadsområde år 2015 och 2016 utifrån ålderskategorier (0 = Inte alls viktigt, 10 = Mycket viktigt).

	2015			2016		
	18-49 n ≈ 200	50-65 n ≈ 250	> 65 n ≈ 160	18-49 n ≈ 150	50-65 n ≈ 160	> 65 n ≈ 160
Välfungerande skola	9,0	8,9	9,2	9,1	9,2	9,2
Fritidsaktiviteter för ungdomar	9,0	8,9	9,1	8,7	9,0	9,0
Stöd till föräldrar med behov	8,9	8,7	8,9	8,8	8,9	8,8
Kameraövervakning	8,2	8,5	8,9	8,1	9,1	9,0
Hårda straff	8,4	8,4	8,5	8,3	8,8	8,8
Låg arbetslöshet	8,5	8,4	8,2	8,6	8,6	8,4
Säkra lås och dörrar	8,1	8,1	8,7	7,9	8,6	8,7
Poliser	7,7	8,1	8,2	7,9	8,4	8,3
Starkt föreningsliv	8,1	7,9	7,8	7,8	8,3	8,0

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

BOX 1386/TEGNÉRGATAN 23, SE-111 93 STOCKHOLM, SWEDEN

TELEFON +46 (0)8 527 58 400 • FAX +46 (0)8 411 90 75 • E-POST INFO@BRA.SE • WWW.BRA.SE